

RAPPORTER

84/19

VALG AV FERIETYPE

AV
BØRRE NORDBY

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY

RAPPORTER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ 84/19

VALG AV FERIETYPE

AV
BØRRE NORDBY

STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO — KONGSVINGER 1985

ISBN 82-537-2197-8
ISSN 0332-8422

EMNEGRUPPE
Ferie og friluftsliv

ANDRE EMNEORD
Fritid
Reiseliv
Turisme

FORORD

Ferieundersøkelsen 1982 omfattet bl.a. spørsmål om årsaken til at folk ferierte som de gjorde, om de var tilfreds med sitt valg, om misnøye fører til andre valg, om tidspunkt for valg av ferietype og om årsakene til at enkelte ikke reiser bort. I denne rapporten drøftes disse problemstillingene.

Reiselivsseksjonen i Samferdselsdepartementet har gitt finansiell støtte til prosjektet.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 9. april 1985

Arne Øien

INNHOOLD

	Side
Tabellregister	7
Tekstdel	
Innledning	9
1. Hvorfor velger folk som de gjør?	10
1.1. Årsaker til valg av feriested i sommerferien	10
1.1.1. Årsaker til valg av feriested i Norge	12
1.1.2. Forskjeller i årsaker til valg av feriested i Norge og utlandet	13
1.1.3. Ferietyper og årsaker til valg av feriested	13
1.1.4. Ferietyper og årsaker til valg av Norge som feriested	15
1.1.5. Ferietyper og årsaker til valg av andre nordiske land som feriested	16
1.1.6. Ferietyper og årsaker til valg av land utenfor Norden som feriested	16
1.1.7. Type natur på feriestedet og årsak til valg av feriested	17
1.1.8. Alder og årsaker til valg av feriested	18
1.1.9. Familietyper og årsaker til valg av feriested	19
1.1.10. Inntekt og årsaker til valg av feriested	20
1.2. Årsaker til valg av transportmiddel	21
1.2.1. Årsaker til bruk av personbil	22
1.2.2. Årsaker til bruk av kollektivtransport	24
1.3. Årsaker til valg av overnattingsmåte	26
2. Er folk tilfreds med den ferietypen de valgte?	28
2.1. Tilfredshet med reisemåten	29
2.2. Tilfredshet med overnattingsmåten	30
2.3. Tilfredshet med forpleiningen for dem som bodde på hotell	32
2.4. Tilfredshet med aktivitetstilbudet	33
2.4.1. Tilfredsheten med aktivitetstilbudet utendørs	33
2.4.2. Tilfredsheten med aktivitetstilbudet innendørs	34
3. Endringer i valg av ferietype	36
3.1. Hva forårsaker endringer i ferievanene?	38
4. Tidspunkt for valg av ferietype	38
5. De som ble hjemme sommeren 1982	41
5.1. Ulikheter mellom de som reiste bort og de som ble hjemme	41
5.2. Årsaker til å være hjemme	42
Sammendrag	46
Appendiks	
Hva koster folks feriereiser?	49
Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP)	

TABELLREGISTER

	Side
1. Hvorfor velger folk som de gjør?	10
1. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent	12
2. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og ferietype, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent	14
3. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og type natur på feriestedet, etter årsak til valg av feriested. Prosent	17
4. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for alder og feriested, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent	18
5. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og familietype, etter viktigste årsak til valg av reisemål. Prosent	19
6. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og husholdningsinntekt, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent	21
7. Andel av personer på ferietur med personbil sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til valg av personbil som transportmiddel i grupper for feriested. Prosent	23
8. Andel av personer på ferietur med personbil sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til valg av personbil som transportmiddel i grupper for feriested og familietype. Prosent .	23
9. Andel av personer som brukte kollektivtransport på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til at de valgte kollektivtransport i grupper for feriested. Prosent	24
10. Andel av personer som brukte kollektivtransport på ferietur sommeren 1982 og som oppgav ulike årsaker til at de valgte kollektivtransport i grupper for feriested og familietype. Prosent	25
11. Personer på ferietur med kollektivt transportmiddel sommeren 1982 i grupper for feriested, etter om de hadde bil eller ikke. Prosent	26
12. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for ferietype og feriested, etter årsak til valg av overnattingsmåte. Prosent	27
2. Er folk tilfreds med den ferietypen de valgte?	28
13. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og transportmiddel, etter om de fant reisemåten tilfredsstillende, både og, eller utilfredsstillende. Prosent	29
14. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til misnøye med reisemåten, i grupper for feriested og transportmiddel. Prosent	30
15. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for overnattingsmåte, etter om de var tilfredse eller utilfredse med bo-overnattingsforholdene. Prosent	31
16. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til misnøye med overnattingsmåten i grupper for feriested og overnattingsmåte. Prosent	31
17. Personer på ferietur sommeren 1982 som bodde på hotell/pensjonat o.l. i grupper for feriested og type forpleining på overnattingsstedet, etter hva slags forpleining som ville vært foretrukket. Prosent	32
18. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for alder etter holdning til friluftslivsmuligheter og aktivitetstilbudet utendørs. Prosent	33
19. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som var misfornøyd eller mellomfornøyd med ulike sider ved aktivitetstilbudet utendørs i grupper for feriested og overnattingsmåte. Prosent	34
20. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som var delvis tilfreds eller utilfreds med ulike sider ved aktivitetstilbudet innendørs i grupper for hovedreisemål og overnattingsmåte. Prosent	35
3. Endringer i valg av ferietype	36
21. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for misnøye med overnattingsmåten/transportmåten/uten- og innendørs aktivitetsmuligheter, etter om de ønsket samme type ferietur i 1983. Prosent	36
22. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested/overnattingsmåte/transportmåte/alder/om de har overnattet slik tidligere, etter om de kunne tenke seg samme type ferie sommeren 1983. Prosent	37
23. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for antall ganger de hadde feriert på dette stedet tidligere, etter om de kunne tenke seg å feriere på samme måten neste sommer. Prosent	37

	Side
4. Tidspunkt for valg av ferietype	38
24. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for hovedreisemål og ferietype, etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent	39
25. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for antall ferieturdager sommeren 1982/ alder, etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent	40
26. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for viktigste grunn til valg av feriested etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent	40
5. De som ble hjemme sommeren 1982	41
27. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter alder. Prosent	41
28. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter inntekt. Prosent	41
29. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter yrke/levevei. Prosent	42
30. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter type bostedsstrøk. Prosent	42
31. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter antall år i utdanning. Prosent	42
32. Personer som ikke reiste på ferietur sommeren 1982 i grupper for alder/yrke/levevei, etter årsak til at de ikke reiste bort. Prosent	43
33. Personer som ikke reiste på ferietur sommeren 1982 i grupper for inntekt/bostedsstrøk, etter årsak til at de ikke reiste bort. Prosent	44
34. Personer som ikke var på sommerferie 1982 i grupper for yrke/levevei, etter når de sist reiste på sommerferie. Prosent	45
35. Personer som ikke var på sommerferie 1982 i grupper for bostedsstrøk/inntekt/utdanning, etter når de sist reiste på sommerferie. Prosent	45
Appendix: Hva koster folks feriereiser?	49
36. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. husholdning for ulike husholdninger på ferietur i 12-måneders-perioden 1. september 1981 til 31. august 1982 i grupper for antall ferieturdager og husholdningsstørrelse	50
37. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. person i husholdninger der ett eller flere husholdningsmedlemmer hadde vært på ferietur i 12-måneders-perioden 1. september 1981 til 31. august 1982 i grupper for intervjuobjektets antall ferieturdager/landsdel/bostedsstrøk/husholdningsinntekt. Kroner	50
38. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. husholdning for ulike husholdninger på ferietur sommeren 1982 i grupper for ferieturdager og husholdningsstørrelse. Kroner	51
39. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. person i husholdninger der ett eller flere husholdningsmedlemmer hadde vært på ferietur sommeren 1982 i grupper for intervju-objektets antall ferieturdager/landsdel/bostedsstrøk/husholdningsinntekt. Kroner	51

INNLEDNING

Spørreskjemaet til Ferieundersøkelsen 1982 inneholdt endel spørsmål som ikke tidligere var stilt i ferieundersøkelser. Dette gjaldt opplysninger om andre enn de rent faktiske forhold ved nordmenns feriereiser om sommeren. Intervjuobjektene ble bedt om å gi viktigste årsak til valg av reisemål, overnattingsmåte og reisemåte. De ble videre spurt om i hvilken grad de var tilfreds med den ferietypen de hadde valgt, og hva de eventuelt hadde vært misfornøyd med. Andre spørsmål søkte å registrere om den misnøyen som kom til uttrykk ville føre til valg av en annen type ferie året etter.

Tidspunktet for valg av ferietype ble også registrert, likeså årsaker til at mange velger å holde seg hjemme om sommeren.

Dette arbeidet er en analyse av disse nye problemstillingene. Vi vil bare i begrenset utstrekning prøve å fintolke resultatene. Dette har to årsaker. For det første er deler av tallmaterialet forholdsvis lite. For det andre ble som nevnt denne typen opplysninger samlet inn for første gang gjennom ferieundersøkelsen 1982. Vi har altså ikke tidligere sammenlignbare data å støtte oss til.

For beskrivelse av Ferieundersøkelsen 1982 med definisjoner av begreper og kjennemerker, vises til tekstdelen i NOS Ferieundersøkelsen 1982.

Rapporten er delt inn i fem kapitler. I det første søker vi å finne hovedårsakene til at folk velger som de gjør når det gjelder de tre ferie-elementene reisemål, reisemåte (transportmiddel) og overnattingsmåte.

I kapittel 2 ser vi på om folk var tilfreds med den ferietypen de valgte. Med ferietype er ment kombinasjonen av feriested, reisemåte, overnattingsmåte og utendørs- og innendørs aktivitetsmuligheter på feriestedet.

Kapittel 3 omhandler endringer i valg av ferietype. Er det de som var misfornøyd med sider av siste ferietur som ønsker en annen type ferietur neste gang, eller har ønsker om forandring andre årsaker?

Tidspunktet for valg av ferietype er emnet for kapittel 4. Er det visse grupper som bestemmer seg på et tidligere tidspunkt enn andre? I hvilken grad er tidspunktet for valg av ferietype knyttet til egenskaper ved den person som velger eller ved selve ferietypen som velges?

I det femte og siste kapitlet skal vi se på endel kjennemerker ved dem som velger å holde seg hjemme om sommeren og på årsakene til at de ikke reiser bort.

1. HVORFOR VELGER FOLK SOM DE GJØR?

Årsakene til at folk velger som de gjør er mange. En av de viktigste er at ett valg automatisk fører til en rekke andre. Dersom man f.eks. velger å ta en pakketur til syden, følger fly-transport og hotellopphold med. Årsaken til valg av feriested er dermed samtidig også årsaken til valg av transport- og overnattingsmåte. Motsatt kan overnattingsmåte være årsak til valg av feriested. Dersom man velger å overnatte privat og i egen hytte, er feriestedet samtidig gitt. Valg av fritidsbåt som transportmiddel er på sin side både feriested og overnattingsmåte. Og slik kunne man fortsette. Svært mange ferietyper oppfattes som en helhetlig opplevelse der en oppdeling i enkelt-elementer kan virke kunstig.

Spørreskjemaet til Ferieundersøkelsen 1982 gir endel viktige årsaker til valg av feriested som på flere punkter skiller seg fra den årsakslisten som gjelder valg av overnattingsmåte. For mange intervjuobjekter har det kanskje virket rart at en årsak til valg av feriested ikke finnes blant årsaksalternativene til spørsmålet om overnatting, til tross for at valg av feriested og overnattingsmåte av mange oppfattes som to sider av samme sak. Mange av de årsakene til valg av feriested som intervjuobjektene hadde å velge mellom i ferieundersøkelsen henspiller direkte på den bo- eller overnattingsformen som var valgt. Siden den største overnattingsgruppen i undersøkelsen var dem som tilbrakte ferien (eller størstedelen av den) hos slektninger og venner, ble (ikke overraskende) denne årsaken også valgt av den største gruppen som årsak til valg av feriested. Det samme gjaldt vane. De som bodde på egen hytte oppgir i stor grad vane som årsak til valg av feriested. Spørsmålet er om man på denne måten har målt de egentlige årsaker til at folk velger som de gjør når det gjelder feriested. På den annen side må vi anta at mange ikke har et bevisst forhold til valg av ferie fordi ferie og hverdag ikke i særlig grad skiller lag. Det kan være hjemmearbeidende, pensjonister og andre som ikke oppfatter ferieturen som noe stort og gledelig brudd med hverdagen og som ikke oppfatter valg av feriested som en bevisst beslutning på grunnlag av veiing av alternativer.

For analyseformål kan det imidlertid være fornuftig å prøve å skille de ulike ferieelementene fra hverandre for å skaffe oversikt. Men man må hele tiden være oppmerksom på hvor integrert i den totale ferieopplevelsen de ulike elementene kan være.

1.1. Årsaker til valg av feriested i sommerferien

Vi skal først i dette kapitlet se på noen av de viktigste årsaker til valg av reisemål eller feriested. Dernest vil vi se på årsakene til valg av privat eller offentlig transportmiddel. Til slutt i kapitlet ser vi på årsakene til valg av ulike former for overnattingsmåte på ferieturer sommeren 1982.

Et av de funn som det kanskje er størst grunn til å merke seg ved en sammenligning av ferieundersøkelsene fra 1970, 1974, 1978 og i 1982 er at av alle nordmenn på ferietur har andelen som var på ferietur i Norge om sommeren sunket fra 88 prosent (1970) til 65 prosent¹⁾ (1982). I dette tidsrommet har befolkningen øket med om lag 200 000 personer og andelen av befolkningen som reiste på ferietur om sommeren er steget fra 55 prosent (1970) til 68 prosent (1982). Til tross for at om lag 625 000 flere reiste på ferietur sommeren 1982 enn sommeren 1970, var det likevel om lag 65 000 færre nordmenn som ferierte innenlands i 1982 enn i 1970. I alt valgte om lag 938 000 personer å feriere utenfor landets grenser sommeren 1982. I 1970 var tallet om lag 248 000. Det var altså om lag 690 000 flere som reiste til utlandet i 1982 enn i 1970.

Andelen som valgte å legge sommerferien til Sverige, Danmark og Finland har steget jevnt i samme periode, fra 7 prosent i 1970 (om lag 144 000 personer) til 17 prosent i 1982 (om lag 456 000 personer). På samme måte har andelen på sommerferie til land utenom Norden steget fra 5 prosent i 1970 (om lag 100 000 personer) til hele 18 prosent i 1982 (om lag 483 000 personer).

Dersom vi regner om fra antall personer til antall turer, finner vi at tilsammen om lag 315 000 turer gikk utenlands sommeren 1970 (inkludert utenlandsturene på nest lengste ferietur), mens hele 1 075 000 turer gikk ut av Norge sommeren 1982. Sagt på en annen måte, - av alle ferieturer sommeren 1970, gikk 13 prosent utenlands. I 1982 gikk 31 prosent utenlands.

På denne bakgrunn er det av stor interesse å få belyst de motiver som ligger bak beslutningen om hvor ferieturen skal gå. Legger f.eks. den andelen som valgte utlandet som reisemål andre motiver til grunn enn dem som reiser innen landet? I Ferieundersøkelsen 1982 ble intervjuobjektene spurt om årsaken til valg av reisemål. I tabell 1 er svaralternativene fra undersøkelsen gjengitt. Intervjuobjektene kunne bare krysse av for ett svaralternativ.

Som vi ser av tabell 1, fordeler svarene seg over et bredt felt av årsaker. Av alternativene er det ønsket om å besøke slekt, venner og kjente som fremdeles dominerer i 1982. 24 prosent av feriefolket oppgir dette som viktigste årsak til valg av reisemål. Både tidligere erfaringer (vane), ønsket om å oppleve sol/badeliv og ønsket om å komme bort fra hverdagen oppgis som hovedårsak av ca. 13 prosent. En andel på seks prosent oppgir ønsket om å oppleve andre levemåter, folkeslag og miljøer som avgjørende for valg av feriested, mens fem prosent oppgir ønsket om å oppleve natur eller drive friluftsliv.

Lave priser på feriestedet og rimelig reisemåte ser ut til å ha betydd lite ved valg av reisemål. Det samme gjelder ønskene til andre medlemmer av husholdningen. Ro og hvile eller behovet for å tilbringe tid sammen med familie eller venner synes heller ikke å ha betydd noe særlig i denne sammenheng.

1) Tallene gjelder lengste ferietur for dem med mer enn én ferietur.

Tabell 1. Personer på ferietur sommeren 1982¹⁾ i grupper for feriested, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent

	I alt	Viktigste årsak til valg av feriested											Antall personer som svarte
		Ønsket å komme bort fra hverdagslivet	Noen- lunde rime- lig ferie- sted/ reise- måte	Er vant til å feriere på stedet	Ønsket å oppleve varme, sol og badeliv	Ønsket å drive friluftsliv, opp- leve naturen	Ønsket å oppleve andre måter, treffe nye mennesker	Ønsket å (skulle) besøke slekt, venner, kjente	Andre i familien/ ønsket å reise til stedet	Ønsket tid sammen med familie, venner	Annet		
ALLE	100	13	4	14	13	5	7	24	5	4	3	8	1 612
Feriested													
Østlandet	100	16	3	23	7	8	1	23	3	6	3	8	469
Agder/Rogaland ..	100	15	7	17	14	2	1	20	3	5	5	12	185
Vestlandet	100	15	2	19	1	10	2	37	5	2	3	6	190
Trøndelag	100	10	4	22	-	7	0	47	1	3	1	4	98
Nord-Norge	100	5	-	9	-	12	2	54	2	5	7	4	118
Sverige, Danmark, Finland	100	17	6	5	19	2	11	11	11	3	4	11	268
Nord- og Mellom-Europa	100	11	3	1	9	-	30	16	9	2	2	17	106
Sør-Europa, Kanariøyene og Nord-Afrika	100	8	3	1	57	-	23	1	1	1	-	4	142
Utlandet ellers .	100	3	-	-	17	-	33	36	3	-	6	3	36

1) For personer som foretok to eller flere ferieturer sommeren 1982 er tallene i tabellen (og i teksten ellers) knyttet til opplysninger som ble gitt om den lengste ferieturen.

1.1.1. Årsaker til valg av feriested i Norge

Generelt kan vi si at det er de samme hovedmotivene for valg av feriested som går igjen for de som ferierte i Norge. Ønsket om å besøke slekt og venner, vane, ønsket om å komme bort fra hverdagslivet og ønsket om å drive friluftsliv er de viktigste årsaker til valg av reisemål innenlands, uansett hvor i landet turen gikk.

De som valgte Nord-Norge som reisemål skiller seg imidlertid ut fra de som ferierte i andre landsdeler ved at de ikke sprer seg så mye på de ulike årsaker til valg av reisemål: For det første ser det ut til at ønsket om å besøke slekt og venner er viktigere for dem som valgte nordligere reisemål enn for dem som ferierte lenger sør i landet. For det andre ser det ut til at vane og ønsket om å komme bort fra hverdagslivet ikke betyr så mye ved valg av feriested nordpå som ellers i Norge. På samme måten er det med ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv. 14 prosent av dem som ferierte i Agder-fylkene og Rogaland gjorde det for å sole seg og bade, men ingen av dem som ferierte i Trøndelagsfylkene og lenger nord i landet oppgav sol og bading som årsak til at de ferierte nettopp her.

Vi kan tenke oss flere årsaker til at ønsket om å besøke slekt og venner blir vanligere jo lenger nord i Norge man akter å feriere. For det første er klimaet i våre nordligere landsdeler årsak til at feriealternativene blir færre. Mulighetene for badeliv er begrenset og innslaget av campingferie forholdsvis lite. Det er dessuten relativt få fritidsboliger i Nord-Norge (20 personer pr. fritidsbolig) sammenlignet med Østlandsområdet og Trøndelag (13 personer pr. fritidsbolig i begge landsdeler). I tillegg kommer de lange reiseavstander ved ferieturer sydover til Europa, og ikke minst ved

charter-reiser til Syden. Mange tvinges nok til å bli hjemme av økonomiske grunner og velger en rimeligere ferie sammen med slektninger og venner i nærheten av hjemstedet.

I tillegg kan nevnes at våre tre nordligste fylker har hatt større nettoutflytting de siste tiår enn noen annen landsdel. Vi må regne med at mange av dem som har flyttet til andre steder i landet, gjerne reiser tilbake til hjemstedet i feriene nettopp for å besøke slekt og venner.

1.1.2. Forskjeller i årsaker til valg av feriested i Norge og utlandet

Foruten disse forskjellene mellom Nord- og Sør-Norge når det gjelder årsaken til valg av reisemål, finner vi også ganske klare forskjeller mellom Norge og utlandet. De som ferierte innenlands oppgav oftere vane som årsak til valg av feriested enn de som reiste ut av landet. Det har trolig bl.a. sammenheng med bruken av fritidsbolig innenlands. 87 prosent av dem som tilbrakte sommerferien i fritidsbolig, ferierte innenlands. Blant dem som oppgav at de eide eget fritidshus, var dessuten vane viktigste motiv ved valg av reisemål.

Ønsket om å oppleve friluftsliv og natur har åpenbart også betydd mer for dem som ferierte innenlands enn for de andre. Friluftsliv og natur forbindes i denne sammenheng nesten ikke med andre land enn Norge, - med et lite unntak for andre nordiske land.

Ønsket om å besøke slekt og venner ble likeledes først og fremst uttrykt av dem som valgte å feriere i Norge. Men en overraskende høy andel av dem som reiste til land utenom Europa ("utlandet ellers") oppgav ønsket om å besøke slekt og venner. Det er sannsynlig at mange av dem reiste til USA.

Ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv er et sterkere motiv ved valg av feriested i utlandet enn i Norge. Spesielt viktig er det selvfølgelig for dem som drar til Sør-Europa og andre reisemål i Syden. På samme måte er det med ønsket om å oppleve andre levemåter og å treffe nye mennesker, noe som selvsagt særlig hører fremmede land til.

1.1.3. Ferietyper og årsaker til valg av feriested

Tabell 2 viser en inndeling av de ferierende i grupper etter hva slags ferietype de har vært på. Det er forutsatt at de som reiste og overnattet på flere forskjellige måter i løpet av ferien, bare skulle oppgi den viktigste transportmåten og den viktigste overnattingsmåten. Grupperingen ser slik ut:

- 1) Hotell/pensjonatferie. Omfatter dem som ferierte på hotell, pensjonat, gjestgiveri, kro, turistheim, turisthytte, fjellstue, motell o.l. i Norge, Norden og verden ellers. De som reiste på såkalt "Syden-tur", det vil si pakketur til Sør-Europa, Nord-Afrika og Kanariøyene inklusive fly- eller bussreise og hotellopphold, er ikke tatt med her; men regnet som egen gruppe.
- 2) Paketur til Syden. Alle som reiste til Sør-Europa, Nord-Afrika og Kanariøyene med fly eller buss og som bodde på hotell/pensjonat. Personer som reiste hit med annet transportmiddel enn fly/buss, er plassert i gruppe 1.
- 3) Campingferie. Omfatter alle som ferierte med telt, campingvogn eller fritidsbåt i Norge, Norden eller verden ellers.
- 4) Egen/leiet/lånt fritidsbolig. Alle som ferierte i hytte eller annen form for sommerbolig eller leilighet i Norge eller i andre nordiske land. Personer på hytteferie i land utenom Norden er plassert i gruppe 6.
- 5) Besøk hos slekt og venner. Omfatter alle på besøk hos slekt og venner i Norge, Norden og verden ellers.
- 6) Andre ferietyper. Omfatter dem som ferierte i egen/leiet/lånt fritidsbolig utenfor Norden. De som bodde på ungdomsherberge i hele verden er med her, - likeså alle som hadde plassert seg selv i gruppen "annet" når det gjaldt overnattingsmåte.

Gruppen "Paketur til Syden" ble skilt ut fra annet hotellopphold i land utenom Norden fordi vi regner dette som en egen ferietype. Grunnen er at opplevelsesinnholdet på disse to beslektede ferietypene nok er forskjellig. Miljøet på en pakketur med de kalkulerede muligheter for å gjøre nye bekjenskap, kollektiv deltakelse i fellesarrangementer, soltilbedelse og natteliv, - alt opplevd sammen med andre nordmenn eller skandinaver, - skiller seg ofte merkbart fra den mer isolerte tilværelsen en kan regne med å oppleve dersom reisen legges personlig opp. Andre stikkord er prisforskjell

og grad av service på hoteller. Dessuten har denne ferieformen fått et slikt omfang at det bare av den grunn bør skilles ut som en egen ferietype.

Det var imidlertid vanskelig å gjøre dette skillet fordi undersøkelsen ikke inneholder noe konkret spørsmål om deltakelse på pakketur. Vårt kriterium for deltakelse på pakketur til Syden ble da fly- eller bussreise til Middelhavs-området eller Kanariøyene med opphold på hotell eller pensjonat. Pakketurer til land utenfor Middelhavsområdet og Kanariøyene er derfor ikke med i denne gruppen.

Vi regner også med at opplevelsesinnholdet i hytteferie i de nordiske land og i land utenom Norden er såpass forskjellig at hytteferie i land utenom Norden burde plasseres i gruppen "Andre ferietyper". Svaralternativene som dekket overnatting i hytte/fritidshus omfattet også hus og leilighet. Vi må altså regne med at noen av dem som overnattet i hytte/hus/leilighet i land utenom Norden var på pakketur med overnatting i leilighet eller hus. Men siden undersøkelsen altså ikke inneholder

Tabell 2. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og ferietype, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent

Feriested og ferietype	I alt	Viktigste årsak til valg av feriested											Antall personer som svarte
		Ønsket å komme bort fra hverdagslivet	Noen- lunde rime- lig ferie- sted/ måte	Er vant til å feriere på stedet	Ønsket å opp- leve var- me, sol og bade- liv	Ønsket å drive fri- lufts- opp- leve naturen	Ønsket å opp- leve andre leve- måter, treffe nye men- nesker	Ønsket å (skul- le) be- søke slekt, ven- ner, kjente	Andre i fa- milien treng- te/ ønsket å reise til stedet	Øns- ket å få ro/ hvile med fa- milie, venner	Annet		
ALLE	100	13	4	14	13	5	7	24	5	4	3	8	1 612
<u>Norge</u>													
Alle	100	14	3	20	6	7	1	31	3	5	3	8	1 060
Hotell/pensjonat- ferie	100	28	3	3	3	20	3	3	5	11	7	15	76
Campingferie	100	19	2	10	15	11	2	16	4	3	3	14	244
Egen/leiet/lånt fritidsbolig	100	14	7	45	4	8	-	6	2	8	1	4	373
Besøk hos slekt/ venner	100	6	0	3	3	2	0	74	3	1	5	3	355
Andre ferietyper	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	12
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>													
Alle	100	17	6	5	19	2	11	11	11	3	4	11	268
Hotell/pensjonat- ferie	100	18	2	-	10	2	22	6	20	-	4	16	50
Campingferie	100	23	9	3	29	3	11	2	9	1	3	7	138
Egen/leiet/lånt fritidsbolig	100	9	3	18	15	-	9	6	12	12	6	12	35
Besøk hos slekt/ venner	100	8	8	8	3	-	-	56	3	6	6	3	36
Andre ferietyper	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9
<u>Verden ellers</u>													
Alle	100	9	3	1	34	-	27	11	4	1	1	9	284
Hotell/pensjonat- ferie*)	100	14	3	2	16	-	40	3	11	2	-	10	63
Pakketur til Syden med fly og hotellopphold ...	100	9	3	1	58	-	22	-	2	2	-	4	111
Campingferie	100	17	3	-	24	-	28	3	7	-	3	14	30
Besøk hos slekt/ venner	100	-	-	-	-	-	21	65	2	-	5	7	43
Andre ferietyper	100	-	3	-	43	-	27	3	-	3	3	16	37

*) Omfatter ferieopphold på hotell/pensjonat o.l. utenfor Norden. Pakketurer til Sør-Europa, Kanariøyene og Nord-Afrika er ikke regnet med her.

noe direkte spørsmål om pakketur, er det umulig å vite hvor stor gruppe det kan være snakk om. Vi er altså henvist til å plassere overnatting i hytte m.m. i land utenom Norden i gruppen "Andre ferietyper". (Tilsammen 21 personer oppgav at de hadde feriert i land utenfor Norden og overnattet i hytte, hus eller leilighet. Dette er 1,3 prosent av alle ferierende sommeren 1982. 12 av disse personene ferierte i Sør-Europa, Nord-Afrika eller på Kanariøyene.)

Det viktige her er at vi har en inndeling som vi mener er i samsvar med en almenoppfatning av hvordan ulike typer ferieturer kan skilles fra hverandre.

Som vi har vist, følger altså ikke våre grupper bare de vanlige ytre omstendigheter som overnattingsmåte og transportmåte, men tar hensyn til andre karakteristiske sider ved ferieturen som antatt grad av fellesskap/slektskap med personer på feriestedet, miljøforskjeller og opplevelsesinnhold.

1.1.4. Ferietype og årsaker til valg av Norge som feriested

Vi så av tabell 1 at de viktigste årsakene til å velge å feriere i Norge er ønsket om å komme bort fra hverdagslivet, vane og ønsket om å besøke slekt og venner. Tabell 2 viser at det finnes forholdsvis store avvik fra dette mønsteret dersom vi ser på de enkelte ferietyper hver for seg. Ikke overraskende er det gruppen "besøk hos slekt og venner" som skiller seg mest ut ved at hele 74 prosent av disse oppgav at årsaken til at de ferierte i Norge, nettopp var at de ville besøke slekt og venner. Men de resterende 26 prosent av dem hadde, som vi ser, andre grunner til å feriere på denne måten i Norge. Vi må forvente at gruppen "På besøk hos slekt og venner" fordeler seg på en spesiell måte på de ulike feriemotivene, fordi et av svar-alternativene på listen over årsaker til valg av feriested nettopp var: "Ønsket å besøke slekt og venner". Dersom "Ønsket å reise på campingferie" hadde vært et svaralternativ på samme årsaks-listen, ville vi nok fått en annen fordeling for dem som reiste på campingferie også. Vi skal imidlertid ikke begi oss inn på en nærmere analyse av mulige konsekvenser av en slik ujevn sammenheng mellom ferie-motiver og faktisk valgt ferietype.

De som ferierte i Norge i egen/leiet/lånt fritidsbolig oppgav i 45 prosent av tilfellene at de reiste dit de gjorde fordi de var vant til å feriere der. Nest viktigste årsak var "Bort fra hverdagen" med 14 prosent og som nummer tre fulgte "Ro og hvile" med 8 prosent. Vi får altså bekreftet en nær sammenheng mellom det å feriere i fritidsbolig og det å feriere på stedet av ren vane. Det er igrunnen få med denne ferietypen i Norge som oppgav "Noenlunde rimelig feriested/reisemåte". Dette kan skyldes at en fritidsbolig, verken i anskaffelse, vedlikehold eller ved leie, behøver å være en rimeligere ferietype enn noen annen. Rimelighetsbetraktninger ser dessuten ikke ut til å ha spillt nevneverdig rolle for dem som reiste på campingferie innenlands heller.

Det kan også være grunn til å undre seg over at ikke flere oppgir sol og badeliv som grunn til ferieopphold i fritidsbolig i Norge. Kan årsaken være at oppholdet på hytta skiller seg så lite fra hverdagsopplevelsene ellers at de derfor oppgir vane som grunn? I så fall skulle en tro at det særlig var hjemmевærende kvinner med de samme renholds- og matlagingsrutinene hjemme og på hytta som valgte vane som svaralternativ. Det er imidlertid like mange menn som kvinner som oppgav vane som årsak til valg av feriested. Vi må derfor tro at "Er vant til å feriere på stedet" fungerte som en sekkepost blant svaralternativene for mange av dem som ikke klarte å velge det viktigste blant flere likeverdige og viktige alternativer.

Ferier i Norge med telt, campingvogn eller fritidsbåt synes å være mest forbundet med et ønske om å slippe bort fra hverdagslivet. Dette kan ha sammenheng med den store forskjellen mellom et normalt liv i en helårsbolig og det "primitive" og omflakkende¹⁾ levesett en får på en camping- eller båtferie. Valg av campingferie framfor andre ferietyper representerer nok for mange et bevisst og øynefallende brudd med dagliglivets trivialiteter.

Ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv var også en viktig årsak til at mange camping-turister valgte å feriere innenlands.

1) Av dem som ikke hadde reist på noen form for campingferie oppgav bare 25 prosent at de hadde overnattet på to eller flere steder i løpet av ferieturen. Av dem som hadde reist på campingferie var det 63 prosent som oppgav at de hadde overnattet på to eller flere steder. Vi har derfor belegg for å kalle campinglivet for en mer omflakkende ferietilværelse enn andre ferietyper.

Den klart viktigste årsaken til de som ferierte i Norge på hotell/pensjonat, var ønsket om å komme bort fra hverdagslivet (28 prosent). Grunnen til dette ligner den som vi mener gjelder for dem som var på innenlandsk campingferie. Behovet for å distansere seg fra dagliglivets trivialiteter kan også her ha vært utslagsgivende.

Et annet viktig motiv for at hotell/pensjonat-ferierende valgte Norge som reisemål framfor utlandet, var ønsket om å oppleve friluftsliv og natur. Her kommer feriemotivet til alle dem som bodde på fjellstuer og turistheimer inn. Det er nok fjellvandrere og andre som ser på Norge som et enestående land når det gjelder slike kvaliteter (se tabell 3).

1.1.5. Ferietype og årsaker til valg av andre nordiske land som feriested

Den lille gruppen som reiser på besøk til slekt og venner i Sverige, Danmark eller Finland, fordeler seg i hovedsak på de samme motiver for valg av feriested som dem som besøker slekt og venner i Norge.

Vane synes imidlertid å være en mindre dominerende årsak til valg av feriested for dem som reiste til andre nordiske land for å bo i egen/leiet/lånt fritidsbolig, - sammenlignet med tilsvarende ferietype i Norge. Derimot ser det ut til at varme, sol og badeliv frister endel til å prøve denne ferietypen i andre nordiske land. Og da kanskje særlig i Danmark, der hytteutleie er stor forretning og mulighetene for sol og varme er større enn mange steder i Norge. Ca. 5 prosent av alle som bodde i fritidsbolig, ferierte i Danmark. Bare vel halvparten så mange bodde i fritidsbolig i Sverige og Finland tilsammen.

Et annet motiv for valg av feriested som synes viktigere for dem som bodde i fritidsbolig i andre skandinaviske land (12 prosent) enn for dem som valgte denne ferietypen i Norge (2 prosent), er "Andre i familien trengte/ønsket å reise til stedet". Det er ikke utenkelig at tilbudet til barna i nettopp Danmark med sine lekeland, tivoli og safariparker har spilt en rolle her.

Blant dem som reiste til andre nordiske land på campingferie, er det to årsaker til valg av reisemål som peker seg ut. For det første ser det ut til at ønsket om varme, sol og badeliv har vært en viktigere årsak for å reise dit (29 prosent) enn innen Norge (15 prosent). Og akkurat som for dem som ferierte i Norge, betyr dette motivet mer for campingturistene enn for andre ferierende. I tillegg ser vi at ønsket om å se andre levemåter og å treffe nye mennesker (11 prosent), begynner å gjøre seg gjeldende ved en smule avstand fra hjemlandet (2 prosent).

Ønsket om å oppleve andre levemåter og å treffe nye mennesker er sannsynligvis en av de viktigste årsakene til å reise på hotell/pensjonatferie til andre nordiske land, da vel en femtedel oppga dette motivet. Stor betydning for valget for denne gruppen har også argumentet om at andre i familien (barna igjen?) trengte/ønsket å reise til stedet. Ønsket om å komme bort fra hverdagslivet spilte også en rolle ved valg av feriested i Norden for denne gruppen, men motivet har kanskje mindre betydning for dem som valgte andre nordiske land, enn for dem som valgte å feriere på denne måten i Norge.

1.1.6. Ferietype og årsaker til valg av land utenfor Norden som feriested

Som vi ser av tabell 2, er det to hovedmotiver som lokker folk til land utenom Norden, uansett hva slags ferietype de har valgt. Det er ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv samt ønsket om å oppleve andre levemåter og å treffe nye mennesker. Ett unntak finner vi likevel. Det er de som reiste langt for å treffe venner og kjente. Vi ser her at bare 21 prosent av dem gjorde det for å se andre levemåter og treffe nye mennesker, og at ingen av dem gjorde det for å oppleve varme, sol og badeliv.

Noen få oppgav at de hadde reist til land utenom Norden på campingferie. Tallgrunnlaget er her så lite at det er vanskelig å gi grunnene for reisen.

Lettere er det å angi årsaken til at pakketuristene reiser til Syden. Framfor noe er det selv-sagt ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv (58 prosent). Men 22 prosent reiste dit for å se andre levemåter og treffe nye mennesker. 9 prosent dro dit for å forlate dagliglivet for en stakkert stund.

Det som karakteriserer den gruppen som reiste til land utenom Norden for å bo på hotell/pensjonat (ikke pakketur til Syden), er den forholdsvis store interessen for andre levemåter og nye mennesker, samt den tilsvarende lave interessen for sol og varme. Grunnen til dette er nok at svært mange av dem som drar på "Syden-tur" for å oppleve sol og varme, gjør det i form av deltakelse på en charter-reise.

1.1.7. Type natur på feriestedet og årsak til valg av feriested

Vi skal i det følgende se på om det knytter seg bestemte motiver for valg av feriested til bestemte typer natur på feriestedet. Eller for å si det på en annen måte: Har de som valgte å feriere f.eks. i kyststrøk oppgitt andre motiver for valg av reisemål enn de som valgte å feriere eksempelvis i større byer? Hvordan varierer dette fra Norge til utlandet?

Tabell 3. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og type natur på feriestedet, etter årsak til valg av feriested. Prosent

Feriested og type natur på feriestedet	I alt	Årsaker til valg av feriested											Antall personer som svarte
		Ønsket å komme bort fra hverdagslivet	Noen lunde rime- lig ferie- sted/ reise- måte	Er vant til å feriere på stedet	Ønsket å opp- leve var- me, sol og bade- liv	Ønsket å drive fri- lufts- liv, opp- leve natu- ren	Ønsket å opp- leve andre måter, treffe nye men- nesker	Ønsket å (skul- le) be- søke slekt, ven- ner- kjente	Andre i fa- milien treng- te/ ønsket å reise til stedet	Ønsket tid sam- men med fa- milie, venner	Annet		
ALLE	100	13	4	14	13	5	7	24	5	4	3	8	1 612
<u>Norge</u>													
Alle	100	14	3	20	6	7	1	31	3	5	3	8	1 060
Større byer (minst 20 000 innbyggere)													
Ved kysten	100	7	3	2	4	-	1	62	7	1	3	10	123
Innlandet	100	13	4	24	9	4	1	27	3	4	5	7	520
Skogstrakter	100	12	3	17	3	4	2	41	3	5	1	11	188
På fjellet	100	16	3	33	3	9	-	16	2	13	3	3	65
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>													
Alle	100	17	6	5	19	2	11	11	11	3	4	11	268
Større byer (minst 20 000 innbyggere)													
Ved kysten	100	24	4	1	11	-	11	16	11	1	4	17	77
Innlandet	100	18	7	5	21	1	14	8	11	3	4	10	124
Skogstrakter	:	9	11	7	24	6	9	7	13	6	2	6	55
På fjellet	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9
<u>Utlandet ellers</u>													
Alle	100	9	2	1	34	-	27	11	4	1	1	9	284
Større byer (minst 20 000 innbyggere)													
Ved kysten	100	8	3	-	9	-	37	22	3	1	4	14	79
Innlandet	100	8	3	1	55	-	20	4	2	1	-	6	163
Skogstrakter	100	13	-	3	3	-	31	23	15	3	3	8	40
På fjellet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2

For dem som ferierte i Norge ser det ut til at ønsket om å komme bort fra hverdagslivet har vært en viktigere årsak til valg av reisemål for dem som ferierte langt borte fra sentrum i samfunnet enn for dem som valgte å feriere i eller i nærheten av større byer. Vi kan merke oss at de som ferierte i andre nordiske land ser motsatt på det. Her er det de som valgte å feriere i eller ved større byer som legger størst vekt på dette motivet.

Vane som reisemotiv preges nok igjen av tilknytningen til det å feriere i fritidshus. Få av dem som ferierte i større by oppgir denne årsaken.

1.1.9. Familietype og årsaker til valg av feriested

Det er nærliggende å tro at småbarnsfamilier ofte har andre ønskemål for ferien enn andre familietyper. Vi har derfor foretatt en grov to-delning av ulike familiesammensetninger: 1) Familietyper med hjemmeboende barn under 8 år og 2) Familietyper uten barn eller med hjemmeboende barn over 7 år. Vi antar at barn fra 8 års alderen og oppover er såpass selvstendige at foreldrene/forsørgerne står friere i sine ferievalg enn de som har yngre barn. Tabell 5 viser at for de fleste årsakene til valg av reisemål, er forskjellene ubetydelige. Men i enkelte tilfeller finner vi interessante forskjeller.

Vi ser at ønsket om å bruke ferien til å besøke slekt og venner er større blant personer eller familier med små barn enn blant andre. Dette gjelder uavhengig av reisemål. Overraskende mange av dem som tok med sine små på ferie til land utenom Norden, reiste for å besøke slekt og venner (25 prosent).

En annen forskjell mellom småbarns-familier og andre som vi bør merke oss, er "Andre i familien trengte/ønsket å reise til stedet" for dem som reiste til andre nordiske land. Vi ser at bare 7 prosent av dem uten små barn oppgav denne årsaken til at de ferierte i Sverige, Danmark eller Finland,

Tabell 5. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og familietype, etter viktigste årsak til valg av reisemål. Prosent

Feriested og familietype	I alt	Viktigste årsak til valg av feriested											Antall personer som svarte
		Ønsket å komme bort fra hverdagslivet	Noen- lunde- rime- lig ferie- sted/ reise- måte	Er vant til å feriere på stedet	Ønsket å opp- leve var- me, sol og bade- liv	Ønsket å drive fri- lufts- opp- leve natu- ren	Ønsket å opp- leve andre måter, treffe nye men- nesker	Ønsket å (skul- le) be- søke slekt, ven- ner, kjente	Andre i fa- milien treng- te/ ønsket å reise til stedet	Ønsket å få ro/ hvile	Ønsket tid sam- men med fa- milie, venner	Annet	
ALLE	100	13	4	14	13	5	7	24	5	4	3	8	1 612
<u>Norge</u>													
Alle	100	14	3	20	6	8	1	31	3	5	3	8	1 060
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 7 år	100	13	3	21	6	8	1	29	3	5	3	8	846
Giftede og enslige med barn under 8 år	100	15	5	15	7	6	1	37	4	3	3	5	214
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>													
Alle	100	17	6	5	19	2	11	11	11	3	4	11	268
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 7 år	100	17	6	4	19	2	14	10	7	4	4	13	204
Giftede og enslige med barn under 8 år	100	19	6	6	20	2	3	14	20	-	5	5	64
<u>Utlandet ellers</u>													
Alle	100	9	3	1	34	-	27	11	4	1	1	9	284
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 7 år	100	9	2	1	35	-	27	10	4	2	1	9	256
Giftede og enslige med barn under 8 år	100	-	4	-	29	-	25	25	4	-	4	11	28

mens hele 20 prosent av dem med små barn oppgav den. Noe som ikke framgår av tabellen er at 55 prosent av dem som valgte å feriere i andre nordiske land fordi andre i familien ønsket det, valgte å reise til Danmark. De som reiste på ferie til Danmark utgjorde ellers bare 37 prosent av dem som ferierte i andre nordiske land. Halvparten av dem som reiste til Danmark fordi andre i familien ønsket det, hadde barn under 8 år. Bare 12 prosent av dem som ferierte i Sverige (ingen slik registrering for Finland) fordi andre i familien ønsket det, hadde barn under 8 år. Det ser altså ut til at Danmark har pekt seg ut som et land barna gjerne vil reise til. Dersom vi ser på den andelen personer med små barn utgjør av alle de ferierende, viser det seg at småbarnsforeldrene utgjør 20 prosent av dem som ferierer i Norge, 24 prosent av dem som reiser til andre nordiske land (her Danmark og Sverige) og bare 10 prosent av dem som ferierer i land utenom Norden. Personer med barn under 8 år utgjør 19 prosent av alle på ferie.

Danmark og Sverige er altså populære reisemål for småbarnsfamilier og Danmark er kanskje det land utenom Norge som barna helst vil besøke.

Dersom vi antar at Sverige og Danmark ville falle ned på gjennomsnittet når det gjaldt besøk fra Norge av personer med barn under 8 år, dvs. en nedgang på 5 prosent, ville det bety en reduksjon i antall feriereiser til disse to landene på ca. 23 000 personer¹⁾.

1.1.10. Inntekt og årsaker til valg av feriested

Inntekt er et mye brukt bakgrunnskjennermerke for å forklare folks adferd. Kjennermerket lider imidlertid av svakheter. I Ferieundersøkelsen 1982 ble det samlet inn opplysninger om husholdningenes netto-inntekt, det vil si den inntekt som er oppgitt på selvangivelsen for 1981, etter fradrag. Inntektsopplysningene gir altså ikke et fullgodt bilde av husholdningenes forbruk eller levestandard. Husholdninger med store rentefradrag vil derfor bli klassifisert sammen med husholdninger med små bruttoinntekter og lave fradrag. På den annen side gir nettoinntekt en antydning av hvor mye en husholdning disponerer til vanlig forbruk, bl.a. til ferieformål.

I tabell 6 ser vi på sammenhengen mellom husholdningenes netto inntektsnivå og de årsaker de oppgir for valg av hovedreisemål. Det ser for det første ikke ut til å være noen sammenheng mellom inntektsnivå og behovet for å komme bort fra hverdagslivet for dem som ferierte i Norge. Det ser imidlertid ut til at dette motivet kanskje har betydd mindre for dem med høy inntekt som reiste til andre nordiske land og særlig for dem som reiste enda lenger vekk.

Det ser også ut til å være sammenheng mellom høy husholdningsinntekt og det å være vant til å feriere på stedet for dem som ferierte i Norge (mange fritidshus-eiere). Vane betyr, som vi har vært inne på tidligere, lite ved reiser utenlands.

Behovet for å oppleve varme, sol og badeliv ser, ikke overraskende, ut til å bety omtrent like mye for "rik" som for "fattig", uansett reisemål. Ønsket om å treffe nye mennesker og oppleve andre levemåter i land utenfor Norden betyr kanskje mest for dem med lavest inntekt.

Ønsket om å besøke slekt og venner i Norge ser ut til å bety mest for dem med lavest inntekt. Det er kanskje mange husholdninger i etableringsfasen, pensjonister eller andre som ønsker å kombinere et rimelig opphold med behovet for å opprettholde kontakten med familie eller venner. Dersom vi går til utlandet viskes denne sammenhengen ut. Med reiseavstanden øker kostnadene slik at forholdsvis færre lavinntekts-husholdninger deltar i slike reiser.

1) Av en befolkning på ca. 4 100 000 personer (31/12-1981) utgjør de over 74 år 249 000. Vi antar at bare en fjerdedel av denne eldste aldersgruppen reiser på ferietur om sommeren. 68 prosent av befolkningen ellers reiste på ferietur sommeren 1982. Tilsammen utgjorde de ferierende 2 619 000 + 62 000 = 2 681 000 personer. 17 prosent eller 456 000 av disse ferierte i andre nordiske land. 24 prosent eller 109 000 av disse igjen tilhørte småbarnsfamilier. En reduksjon fra 24 prosent til 19 prosent skulle da bety en nedgang i antall personer i småbarnsfamilier på ferie i andre nordiske land på 23 000.

Tabell 6. Personer¹⁾ på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og husholdningsinntekt, etter viktigste årsak til valg av feriested. Prosent

Feriested og husholdningsinntekt	I alt	Viktigste årsak til valg av feriested											Antall personer som svarte
		Ønsket å komme bort fra hverdagslivet	Noen- rime- lig ferie- sted/ reise- måte	Er vant til ferie- riere på- stedet	Ønsket å opp- leve var- me, sol og bade- liv	Ønsket å drive fri- lufts- opp- leve natu- ren	Ønsket å opp- leve andre måter, treffe nye men- nesker	Ønsket a i skul- le) be- søke slekt, å ven- ner, kjente	Andre i fa- milien treng- te/ ønsket å reise til stedet	Ønsket tid sammen med familie, venner	Annet		
ALLE	100	13	4	14	13	5	7	24	5	4	3	8	1 381
<u>Norge</u>													
Alle	100	13	3	19	6	8	1	31	3	5	3	7	920
Under 60 000 kr .	100	12	2	9	4	6	1	44	3	7	4	10	137
60-99 000 kr	100	15	4	15	6	8	2	34	5	4	4	5	283
100-149 000 kr ..	100	12	3	22	8	7	1	27	3	6	2	8	261
150 000 kr og over	100	12	4	27	6	9	0	25	1	4	4	8	239
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>													
Alle	100	17	7	5	20	2	10	11	11	3	4	9	229
Under 60 000 kr .	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	17
60-99 000 kr	100	18	10	6	21	1	8	14	8	3	4	7	72
100-149 000 kr ..	100	18	6	6	23	2	12	7	10	2	3	10	94
150 000 kr og over	100	11	-	2	20	4	7	17	15	4	8	11	46
<u>Utlandet ellers</u>													
Alle	100	8	3	1	34	-	28	10	5	2	1	9	232
Under 60 000 kr .	100	17	3	-	23	-	44	3	-	-	-	10	30
60-99 000 kr	100	10	3	3	43	-	20	10	3	-	-	10	40
100-149 000 kr ..	100	6	4	-	35	-	25	11	7	4	1	6	71
150 000 kr og over	100	6	1	1	33	-	29	12	6	1	2	10	91

1) Tabellen omfatter ikke dem som hadde unnlatt å besvare inntektsspørsmålet. Disse utgjorde i alt 14 prosent av de ferierende.

1.2. Årsaker til valg av transportmiddel

Samtlige av de ferieundersøkelser som Statistisk Sentralbyrå har gjennomført, viser at bilen dominerer helt som transportmiddel på sommerferietur. Sommeren 1982 brukte 67 prosent av de ferierende bil på sommerferietur. Deretter følger flyreiser med 14 prosent, togreiser 7 prosent og bussreiser med 4 prosent. Mens den andelen som bruker privat bil til sommerferietur har holdt seg stabil siden 1970, er andelen som brukte fly steget jevnt fra 5 prosent i 1970. Tog, båt og buss har alle hatt en synkende tendens som framkomstmiddel på sommerferietur.

Bilen viser seg å være hovedtransportmiddelet for dem som reiste på ferie i Norge (76 prosent), i Norden utenom Norge (hele 81 prosent) og i andre nord- og mellom-europeiske land (43 prosent). Flyreiser blir den viktigste transportformen for dem som reiser enda lenger vekk. Ikke mindre enn 85 prosent av dem som reiste til sør-europeiske land og utenomeuropeiske land i sommerferien, brukte fly.

Ferierende i østlandsområdet brukte bil i større utstrekning (81 prosent av de ferierende) enn dem som ferierte i Nord-Norge (59 prosent). Omvendt var fly et viktigere framkomstmiddel blant dem som valgte våre tre nordligste fylker som reisemål (14 prosent) enn blant dem som valgte Sør-Norge (3 prosent).

Litt underlig kan det da virke at ikke mindre enn 21 prosent av dem som var bosatt i Oslo, Bergen eller Trondheim oppga fly som viktigste transportmiddel. I tettsteder er tallet 15 prosent, og

i spredtbygd strøk var det bare 8 prosent av dem som reiste på sommerferie som brukte fly. Forklaringen må være at en forholdsvis stor andel av dem som var bosatt i storbyene og delvis i tettsteder i nærheten av disse valgte reisemål så langt unna at bil var et uaktuelt transportmiddel. 18 prosent av de ferierende fra storbyene reiste til Sør-Europa og andre fjerntliggende reisemål, mens bare 5 prosent av reiselivsdeltakerne fra spredtbygde strøk av landet valgte slike fjerne reisemål.

Personbilen var ikke like mye nyttet i alle deler av landet. Av dem som bodde i spredtbygd strøk ble den nyttet av 74 prosent. Ferierende bosatt i tettbygde strøk brukte bil i ca. 70 prosent av tilfellene, mens bare 58 prosent av de ferierende fra Oslo, Bergen og Trondheim reiste på denne måten. Det går videre klart fram av undersøkelsen i 1982 at enslige i alle aldre ser ut til å ha brukt tog i større utstrekning enn personer i andre familiefaser og at barnefamilier i en viss grad foretrakk personbil framfor fly.

1.2.1. Årsaker til bruk av personbil

Vi har nå sett hvor viktig bilen er for de ferierende. Vi skal derfor i det følgende studere hva ulike grupper oppgir som årsak til at de brukte bil i sommerferien.

I spørreskjemaet til Ferieundersøkelsen 1982 ble de personer som hadde brukt personbil på lengste sommerferietur spurt om årsakene til at de hadde valgt nettopp dette transportmiddelet. Tabell 7 nedenfor viser hvilke svaralternativer som var listet opp i skjemaet. Hvert intervjuobjekt kunne krysse av på flere alternativer. Vi må regne med at visse begrensninger gjelder:

- 1) Vi må a) Anta at alternativene ikke er uttømmende. Det kan f.eks. tenkes at bil er valgt av noen personer, ikke først og fremst for å frakte intervjuobjektet og evt. dennes familie eller venner til feriestedet, men fordi det var nødvendig å bruke bilen på selve feriestedet.
- b) Ni av ti intervjuobjekter krysset bare av for ett alternativ. Det er derfor nærliggende å tro at underliggende motiver ikke har kommet godt nok fram. Det er f.eks. ikke usannsynlig at når en familiefar svarte at bilen ble valgt fordi det var praktisk når man skulle ha med barn, - så mente han at det var billigere enn kollektivtransport samtidig som man var uavhengig og kunne stoppe når og hvor man ville.

Den årsak som overlegent har betydd mest, er den uavhengighet som bilen gir. Deretter følger den praktiske nytten dersom man har med barn, og økonomiske grunner. En del oppgav at de ikke kunne gi noen spesiell grunn til å bruke bil i ferien, mens bare ganske få oppgav mangel på kollektivtransporttilbud.

Tabellen viser ellers at det viktigste motivet for å velge bil, uavhengigheten, ser ut til å bety mer ved lengre reiser enn ved reiser innen egen landsdel. Det er vel også slik at ved feriereiser i egen landsdel blir bilen ofte bare brukt korteste vei fram til feriestedet (hytta, campingplassen, slekt, venner). Det er nok først og fremst på lengre reiser, når man vil gjøre avstikkere eller kjøre omveier for å oppleve severdigheter o.l., at bilens fortrinn når det gjelder uavhengighet viser seg. Mangel på kollektivtilbud ser derimot ut til å ha vært en noe viktigere årsak (til valg av bil) ved reiser innen egen landsdel enn ved lengre reiser. Det kan jo tyde på at noen flere ville valgt kollektivtransport på kortere ferieturer dersom tilbudet var tilstede. Muligheten for å kunne stoppe når og hvor man vil, er da ikke fullt så viktig.

Blant dem som brukte bil til reiser utenfor Norden har det vært noe viktigere med billig transport enn for dem som brukte bil på kortere reiser. Jo større andel av ferieutgiftene selve transportkostnadene utgjør, jo viktigere blir valget av transportmiddel. For endel (eks. barnefamilier i etableringsfasen) har nok bilen vært eneste mulighet for å foreta en lang, og samtidig rimelig feriereise. Men det er tross alt bare noe over 5 prosent som valgte bil framfor kollektivtransport på reiser utenfor Norden.

Tabell 7. Andel av personer på ferietur med personbil sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til valg av personbil som transportmiddel i grupper for feriested. Prosent

Feriested	Årsak til valg av personbil som transportmiddel					Antall personer som svarte
	Ingen spesiell grunn	Økonomiske grunner, billigere å bruke bil	Praktisk når man skal ha med barn	Uavhengig, kan dra hvor man vil, kan stoppe når og hvor man vil	Fantes ikke kollektivtilbud	
ALLE	9	19	20	60	4	1 087
Egen landsdel	16	17	20	51	8	423
Norge ellers	4	21	19	65	2	387
Sverige, Danmark, Finland	8	17	22	66	2	218
Verden ellers	-	27	15	66	-	59

Tabell 8. Andel av personer på ferietur med personbil sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til valg av personbil som transportmiddel i grupper for feriested og familietype. Prosent

Feriested og familietype	Årsak til valg av personbil som transportmiddel					Antall personer som svarte
	Ingen spesiell grunn	Økonomiske grunner, billigere å bruke bil	Praktisk når man skal ha med barn	Uavhengig, kan dra hvor man vil, kan stoppe når og hvor man vil	Fantes ikke kollektivtilbud	
ALLE	9	19	20	60	4	1 087
<u>Norge</u>						
Alle	10	19	20	60	5	812
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	11	15	4	64	8	433
Giftede og enslige med barn under 15 år	7	23	37	50	2	379
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>						
Alle	8	17	21	66	2	215
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	10	14	3	74	1	96
Giftede og enslige med barn under 15 år	7	19	36	59	3	119
<u>Utlandet ellers</u>						
Alle	-	28	16	66	-	58
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	-	28	3	72	-	29
Giftede og enslige med barn under 15 år	-	28	28	59	-	29

Vi antar at bruken av bil på ferietur ikke bare er avhengig av ferietypen, men også av andre faktorer. Barnefamilier velger nok i mange tilfelle en annen ferietype og transportmåte enn andre ferierende. Tabell 8 gjengir årsakene til bruk av personbil både for personer som tilhører barnefamilier og andre, for forskjellige hovedreisemål.

Det mest øynefallende i denne tabellen er forskjellen mellom barnefamilier og de andre når det gjelder årsaken: "Praktisk når man skal ha med barn". Den uavhengigheten som bilen gir, er likevel den viktigste årsaken til å bruke bil også blant barnefamilier. Ved reiser innenlands ser vi at personer i barnefamilier legger større vekt på økonomiske grunner enn dem som tilhører husholdninger

uten barn. Dersom vi ser på dem som reiste til andre nordiske land, blir forskjellen mellom disse to gruppene mindre, for å forsvinne helt for dem som reiste til land utenfor Norden. Disse resultatene kan tolkes dithen at for barnefamilier spiller reiseøkonomien en rolle uansett hvor reisen måtte gå, men for mindre familietyper blir den økonomiske siden ved reisen først viktig ved lange turer.

1.2.2. Årsaker til bruk av kollektivtransport

Bare 28 prosent av alle som reiste bort sommeren 1982 brukte kollektivtransport på den lengste ferieturen. Av disse igjen, valgte 16 prosent buss, 25 prosent tog, 8 prosent båt/ferge og 51 prosent fly.

I tabell 9 er spørreskjemaets årsaker til bruk av kollektivtransport listet opp. Flere alternativer kunne velges.

Det er pakketurer, lange reiser og det å ikke ha bil som betydde mest for bruk av kollektivtransport. Økonomiske grunner var viktig for noen. Vi må tro at kollektivtransport først og fremst brukes der hvor bilen ikke er aktuell, - på pakketurer og på andre lengre turer.

Vi skal se litt nærmere på hvordan de viktigste årsakene til bruk av kollektivtransport i sommerferien fordeler seg på ulike grupper av personer.

Tabell 9. Andel av personer som brukte kollektivtransport på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til at de valgte kollektivtransport i grupper for feriested. Prosent

Feriested	Årsaker til valg av kollektivtransport											Antall personer som svarte
	Har ikke eget kjøretøy	Økonomiske grunner	Mest praktisk på lange reiser	Hyggeligere, får bedre kontakt med andre	Trefte nye mennesker	Bedre plass, mer komfortabelt	Mer uavhengig uten eget kjøretøy	Trygg reiseform	Mindre slit når man har med barn	En del av en pakketur	Ingen spesiell grunn	
ALLE	21	11	30	2	1	2	2	3	3	30	4	456
Egen landsdel ...	56	6	11	3	-	3	3	3	1	5	8	79
Norge ellers	30	14	40	3	-	5	3	5	8	5	5	119
Sverige, Danmark, Finland	26	26	14	3	-	-	6	9	-	23	3	35
Verden ellers ...	3	9	33	2	2	1	1	2	1	53	1	223

Som vi ser av tabell 9, er mangel på egen bil en langt viktigere årsak til å velge kollektivtransport på kortere ferieturer enn på lengre. Hele 56 prosent av dem som valgte kollektivtransport på turer innen egen landsdel oppgav denne grunnen. Bare 3 prosent av dem som reiste utenfor Norden oppgav denne årsaken. Motsatt ser vi at bare 5 prosent av dem som ferierte i egen landsdel oppgav pakketur som grunn til å reise med kollektivtransport, mens 53 prosent av dem som reiste til feriesteder utenfor Norden oppgav denne årsaken. Pakketurene går da også for det meste til land utenfor Norden.

Det ser ut til at økonomiske grunner til å velge kollektivtransport har vært omtrent like (lite) tungtveiende både ved reiser innenlands som ved reiser til land utenom Norden, mens denne årsaken kanskje har vært noe viktigere for dem som reiste til andre nordiske land.

De som var på ferietur i egen landsdel og de som reiste til andre nordiske land synes bare å legge middels vekt på at kollektiv transport kan være praktisk på lengre reiser. De som ferierte i andre deler av Norge enn egen landsdel og de som ferierte utenfor Norden legger imidlertid stor vekt på dette. Stort sett må vi tro at mange av dem som ferierte i andre deler av Norge enn i egen landsdel, hadde forholdsvis lang reise fram til feriestedet. De som reiste til land utenfor Norden brukte i stor utstrekning fly.

Tabell 10. Andel av personer som brukte kollektivtransport på ferietur sommeren 1982 og som oppgav ulike årsaker til at de valgte kollektivtransport i grupper for feriested og familietype. Prosent

Feriested og familietype	Årsaker til valg av kollektivtransport											Antall personer som svarte
	Har ikke eget kjøretøy	Økonomiske grunner	Mest praktisk på lange reiser	Hygge- ligere, får bedre kon- takt med andre	Tref- nye men- nes- ker	Bedre plass, mer kom- for- tabelt	Mer uav- hengig uten eget kjøre- tøy	Trygg reise- form	Mindre slit- samt når man har med barn	En del av en pakke- tur	Ingen spesiell grunn	
ALLE	21	11	30	2	1	2	2	3	3	30	4	456
<u>Norge</u>												
Alle	40	11	29	3	-	4	3	4	5	5	6	198
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	44	10	30	4	-	5	1	4	1	5	5	148
Giftede og enslige med barn under 15 år	30	14	26	-	-	2	6	2	16	4	8	50
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>												
Alle	26	26	14	3	-	-	6	9	-	23	3	36
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	23	23	15	4	-	-	-	12	-	27	4	27
Giftede og enslige med barn under 15 år	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9
<u>Utlandet ellers</u>												
Alle	3	9	33	2	2	1	1	2	1	53	1	222
Giftede og enslige uten barn, eller med barn over 14 år	5	9	29	3	3	1	1	3	-	54	2	150
Giftede og enslige med barn under 15 år	-	7	42	-	-	1	-	-	4	51	-	72

Tabell 10 viser hvordan betydningen av ikke å ha bil svekkes med økende reiseavstand. For dem som ferierte i Norge, har dette svært stor betydning for valg av kollektiv transport (40 prosent), mens betydningen er langt mindre for dem som ferierte i andre nordiske land (26 prosent). Blant dem som ferierte utenfor Norden forsvinner så og si betydningen av dette motivet (3 prosent). Mangel på bil er ikke lenger noe argument for å bruke kollektive transportmåter. På lange reiser er bilen for mange uaktuell. Tabell 11 viser da også hvordan andelen som hadde bil, men som brukte en eller annen form for kollektiv reisemåte, stiger fra 43 prosent av dem som ferierte her hjemme til 76 prosent av dem som reiste lengst vekk.

Vi skal så se litt på forskjellen mellom det å tilhøre en barnefamilie og det å ikke gjøre det, når det gjelder motiver for valg av offentlig transport på ferietur til forskjellige reisemål.

"Har ikke eget kjøretøy" ser ut til å være en viktigere årsak til å velge kollektiv transport på ferieturen for dem uten barn enn for barnefamilier på ferie i Norge.

Det ser ikke ut til å være noen nevneverdi forskjell mellom barnefamilier og andre når det gjelder økonomiske grunner til valg av kollektiv transport.

Blant dem som ferierte i Norge ser vi ellers at endel barnefamilier la vekt på at kollektivtransport var mindre slitsomt enn bil når barn var med.

Tabell 11. Personer på ferietur med kollektivt transportmiddel sommeren 1982 i grupper for feriested, etter om de hadde bil eller ikke. Prosent

		Hadde bil	Hadde ikke bil	Antall personer som svarte
ALLE	100	61	39	456
<u>Feriested</u>				
Norge	100	43	57	198
Sverige, Danmark, Finland	100	66	34	36
Utlandet ellers	100	76	24	222

1.3. Årsaker til valg av overnattingsmåte

Bo- eller overnattingsmåten er kanskje det element i en ferie som best karakteriserer ferietypen. Mange campingturister velger f.eks. å bo fast på en campingplass hele ferien, ofte år etter år. De utvikler etter hvert en ferietype som mer og mer ligner på den man får i fritidshus. Blomsterkasser, fjernsynsantenner og kombinasjoner av telt og campingvogn som gir flere "rom", forteller sitt. Ikke desto mindre er det et klart skille mellom det å bo på en campingplass og det å bo i en hytte. Den kollektive åpenheten som hersker på en campingplass gir en annen ferieopplevelse enn den man får i en mer skjermet tilværelse på en hytte. Og det er bo- eller overnattingsformen som er avgjørende for forskjellen.

Av tabell 12 ser vi ellers at alternativene for valg av overnattingsmåte skiller seg lite fra dem som gjaldt for valg av feriested. Dette har sammenheng med det vi var inne på innledningsvis i dette kapitlet om vanskelighetene med å skille de ulike sidene ved en ferietur fra hverandre. Kommentarer til en tabell over årsaker til valg av overnattingsmåter blir derfor ikke så mye forskjellig fra kommentaren til en tabell over valg av feriested.

Viktigste årsaker til valg av overnattingsmåte er at den er rimelig og behovet for å besøke slekt og venner. Vane og selskapsreise har også betydd endel.

Om vi sammenligner de enkelte ferietyper uten å bry oss om feriested, ser vi at rimelig overnatting var den viktigste årsaken til overnatting i telt/campingvogn, samt for dem som valgte såkalte "Andre ferietyper". I denne siste gruppen finner vi mange unge mennesker. En skulle kanskje tro at svært mange av dem som reiste for å besøke slekt og venner (men også mange som valgte å bo i fritidshus) gjorde det først og fremst fordi det ofte er et billig feriealternativ. Men det er bare 8 prosent (15 prosent for dem som bodde i fritidshus) som oppgir denne hovedgrunnen. Den viktigste grunnen til å besøke slekt og venner blir da "Må/vil besøke slekt, venner o.l." med 71 prosent. Dette er et eksempel på hvordan et svaralternativ nesten helt oppsluker en hovedgruppe og nok virker som vikarierende motiv for andre og kanskje like viktige motiver (som f.eks. "Rimelig overnattingsmåte", "Passer best p.g.a. barn" o.l.). På samme måte ser vi at de som reiste på sydentur i 79 prosent av tilfellene rett og slett oppgav: "Var på selskapsreise" som hovedgrunn, mens nesten ingen oppgav at de "Ville prøve noe nytt" o.l.

Også for dem som var på ulike former for hotellferie utenom sydentur, var selskapsreise viktigste årsak til valg av overnattingsmåte (29 prosent), mens 16 prosent av dem som var på "Andre ferietyper" oppgav det samme. Vi ser også at "Annet" blir oppgitt som årsak av forholdsvis mange av dem som valgte hotell og av dem som hadde "Andre ferietyper". Det kan tyde på at listen over årsaker til valg av overnattingsmåte kunne vært ennå mer detaljert. (Kanskje en rubrikk tilsvarende den som er brukt i en større svensk ferieundersøkelse, "Nøjen och håll-i-gång" kunne vært på sin plass.)

Vi ser ellers at "Må/vil bruke eget feriested, campingutstyr etc." har vært et viktigere motiv for valg av overnattingsmåte blant dem som bodde i fritidshus (28 prosent) enn for dem som reiste på campingtur (17 prosent). Forklaringen ligger kanskje i at anskaffelse av fritidshus krever en større investering enn anskaffelse av campingutstyr. Det er derfor i enkelte tilfelle kanskje lettere å velge alternative ferieformer for dem med campingutstyr enn for dem som har lagt ned store penger i

Tabell 12. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for ferietype og feriested, etter årsak til valg av overnattingsmåte. Prosent

Ferietype og feriested	I alt	Årsaker til valg av overnattingsmåte										Antall personer som svarte
		Har brukt den ofte før, vane o.l.	Rime- lig over- natt- ings- måte, lave sam- lede ferie- ut- gifter	Komme ut i na- turen, kan drive fri- lufts- liv o.l.	Pas- ser best p.g.a. barn	Må/ vil be- søke slekt, ven- ner o.l.	Må/ vil bruke eget ferie- sted, camp- ing- ut- styr etc.	Var på sel- skaps- reise	Ville prøve noe nytt	Andre i hus- hold- ningen ville over- natte slik	Annet	
ALLE	100	16	21	5	4	20	12	10	2	2	7	1 612
<u>Hotell/pensjonatferie</u>												
Alle	100	15	16	3	4	1	0	29	7	7	18	188
Norge	100	27	11	7	5	-	1	15	8	10	15	76
Sverige, Danmark, Finland	100	12	16	-	8	-	-	24	12	10	18	50
Utlandet ellers	100	3	24	-	-	2	-	50	2	2	17	62
<u>Campingferie</u>												
Alle	100	12	43	7	6	0	17	0	4	2	8	412
Norge	100	12	34	9	7	0	20	0	5	3	11	244
Sverige, Danmark, Finland	100	14	53	4	7	-	14	-	3	2	3	138
Utlandet ellers	100	7	69	7	-	-	3	-	3	-	10	30
<u>Egen/leiet/lånt fritidsbolig</u>												
Alle	100	29	15	11	5	3	28	-	2	1	6	408
Norge	100	30	14	12	4	4	29	-	1	1	5	373
Sverige, Danmark, Finland	100	18	24	3	15	3	12	-	6	3	18	35
<u>Besøk hos slekt/venner</u>												
Alle	100	11	8	1	3	71	1	0	-	2	3	434
Norge	100	12	8	1	3	71	1	-	-	2	2	355
Sverige, Danmark, Finland	100	14	3	-	6	72	-	-	-	-	6	36
Utlandet ellers	100	2	12	-	2	72	-	2	-	2	7	43
<u>Paketur til Syden</u> ...	100	11	5	-	2	-	-	79	1	-	4	112
<u>Andre ferietyper</u>												
Alle	100	7	41	2	3	-	-	16	2	3	26	58
Norge	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	12
Sverige, Danmark, Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9
Utlandet ellers	100	11	38	-	5	-	-	16	-	5	24	37

et fritidshus. Det å bo i et fritidshus betyr dessuten i de fleste tilfelle høyere bostandard enn det å feriere i telt eller campingvogn. Vi ser da også hvordan vane som årsak til valg av overnattingsmåte slår ut til fordel for fritidshus, 29 prosent, mot camping med bare 12 prosent. Mye tyder da også på at campingferie først og fremst er ferietypen for noe yngre mennesker. Ferieundersøkelsen 1982 viser da også at hele 29 prosent av dem som var i aldersgruppen 16-24 år bodde i telt eller campingvogn, mens bare 15 prosent av disse valgte fritidshus. For dem i alderen 25-44 år er forholdet omvendt: 18 prosent bodde i telt/campingvogn, - 28 prosent i fritidshus. Dette forholdet er ytterligere forsterket for aldersgruppen over, 45-66 år: 10 prosent av dem reiste på campingferie, mens hele 34 prosent

ferierte i fritidshus. Camping blir dermed for mange en mer midlertidig løsning enn det å bo i fritidshus (NOS Ferieundersøkelse 1982, tabell 22.)

Som vi fastslo tidligere er økonomien det folk først og fremst tenker på ved valg av bo- eller overnattingsmåte. Men dette argumentet er ikke like viktig for alle. Spesielt var inne på er det særlig blant dem som reiste på campingferie at dette motivet dominerer. Viktigst var det for dem som ønsket å reise langt og samtidig billig. Campingferie ble da løsningen for mange (69 prosent).

Vane er, som vi har sett tidligere i kapitlet, særlig knyttet til innenlands-ferie, og spesielt ferie i fritidsbolig. Men som tabell 12 også viser, er vane en like viktig årsak til valg av overnattingsmåte blant dem som bor innenlands på hotell/pensjonat. Dersom vi forflytter oss til andre nordiske land, er derimot vane et mindre viktig motiv for valg av hotell/pensjonat til overnatting.

På samme måte som med vane, er behovet for å bruke anskaffet fritidshus/campingutstyr også mer knyttet til ferie i Norge enn til ferie utenlands.

Halvparten av dem som overnattet på hotell/pensjonat utenfor Norden, oppgav selskapsreise som grunnen til at de valgte denne overnattingsmåten. Dette gjelder særlig personer som reiste med fly, tog, buss eller skip til land utenfor de tradisjonelle charterreise-målene i Middelhavsområdet og til Kanariøyene ("Pakketur til Syden" er en egen gruppe). Men det er også dem som reiste på en eller annen form for pakketur nettopp til slike charterreisemål, - men uten fly (jfr. definisjonen av "Pakketur til Syden"). Vi må altså tro at en god del velger pakketurvarianter på siden av det som man kanskje vanligvis oppfatter som en pakketur. Ferieundersøkelsen fra sommeren 1978 viser at ca. 20 prosent av dem som kjøpte reise til Middelhavslandene og Kanariøyene gjennom et reisebyrå, ikke dro på pakketur. (Begrepet "pakketur" er ikke definert i denne undersøkelsen.) En del personer (16 prosent) med "Andre ferietyper" oppgav også pakketur som årsak til valg av overnattingsmåte. I denne gruppen finner vi interrailere som for det meste bodde på ungdomsherberger samt enkelte som kanskje kjøpte billigste charterreise, men som droppet hotell-oppholdet til fordel for andre og mer varierte overnattingstilbud. Noen få som overnattet i egen/leiet/lånt fritidsbolig utenfor Norden (1,5 prosent av alle nordmenn på ferie) tilhører også denne gruppen.

2. ER FOLK TILFREDS MED DEN FERIETYPEN DE VALGTE?

1982-undersøkelsen er den første av Statistisk Sentralbyrås ferieundersøkelser som registrerer folks holdninger til ulike sider ved ferielivet. Disse preferanse-spørsmålene er imidlertid nær knyttet til den offentlige overnattingsmåten. Svaralternativene er både for tilfredshet med transportmåte og overnattingsforhold konsentrert om typiske sider ved hotell-ferie. Men svaralternativene til spørsmålene om utendørs og innendørs aktivitetstilbud har også lite med den mest brukte overnattingsformen å gjøre, - privat innkvartering.

I utgangspunktet for en analyse av folks tilfredshet med ulike sider av ferieturen, må vi være oppmerksomme på ytterligere fire begrensninger:

- I) Det er umulig å avgjøre hva som objektivt er en god og en dårlig ferie. Det som ville vært måloppnåelse for noen, ville kanskje vært en mislykket ferie for andre.
- II) Det knytter seg ofte så mye forventninger og økonomisk innsats til avviklingen av en ferie, at en må forvente at folk i en viss grad, bevisst eller ubevisst, overser endel uønskede sider ved ferien.
- III) Spørsmålene om transportmåten, bo-/overnattingsforholdene og om aktivitetsmulighetene var tilfredsstillende på ferieturen, gjelder det mest brukte. En må altså regne med at mange brukte mer enn én transportmåte, mer enn én overnattingsmåte og utøvde aktiviteter på flere steder i løpet av sommerferieturen.
- IV) Det er svært få personer som uttrykker annet enn tilfredshet med de tre ferieelementene transport, overnatting og aktivitetstilbud. Det vil derfor være vanskelig å splitte opp de delvis fornøyde og (særlig) de misfornøyde i undergrupper.

Vi antar at tilfredsheten med disse tre sidene av en ferietur, bare i ubetydelig grad er avhengig av egenskaper ved reiselivsdeltakeren som alder, kjønn, inntekt, bosted osv. Vi vil derfor i det følgende konsentrere oss om å knytte tilfredsheten til ytre omstendigheter ved ferieturen.

2.1. Tilfredshet med reisemåten

Som nevnt foran var det svært få av de spurte i Ferieundersøkelsen 1982 som oppgav at de var direkte misfornøyd eller mellomfornøyd med reisemåten. Tabell 13 viser at hele 93 prosent sa seg fornøyd. Blant dem som reiste til andre nordiske land var tilfredsheten med reisemåten omtrent den samme. For dem som reiste lenger vekk synker imidlertid tilfredsheten litt. Den rene misnøyen er ubetydelig, uansett reiseavstand. Det er altså andelen av mellomfornøyde som stiger noe ved reiser utenfor Norden. Det kan imidlertid være grunn til å merke seg at de som reiste innenlands med tog var mest mellomfornøyd av alle. Det må føyes til at ingen av disse oppgav at de var direkte misfornøyde.

Blant dem som ferierte i Norge (og sannsynligvis også i andre nordiske land) ser det ut til at tilfredsheten med private transportmidler var større enn med offentlige transportmidler. Men for dem som reiste lenger vekk, stiger misnøyen blant dem som brukte bil.

Tabell 13. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og transportmiddel, etter om de fant reisemåten tilfredsstillende, både og, eller utilfredsstillende. Prosent

Feriested og transportmiddel	I alt	Tilfredsstillende	Både/og	Utilfredsstillende	Antall personer som svarte
ALLE	100	93	6	1	1 612
<u>Norge</u>					
Alle	100	94	5	1	1 060
Fly	100	91	9	-	43
Tog	100	83	17	-	90
Annet offentlig transportmiddel ..	100	92	5	3	65
Privatbil	100	96	4	0	810
Annet privat transportmiddel	100	100	-	-	52
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>					
Alle	100	92	7	1	268
Fly	:	:	:	:	4
Tog	:	:	:	:	12
Annet offentlig transportmiddel ..	:	:	:	:	19
Privatbil	100	94	5	1	218
Annet privat transportmiddel	:	:	:	:	15
<u>Verden ellers</u>					
Alle	100	88	10	2	284
Fly	100	90	9	1	185
Tog	:	:	:	:	13
Annet offentlig transportmiddel ..	100	92	4	4	25
Privatbil	100	86	12	2	59
Annet privat transportmiddel	:	:	:	:	2

I tabell 14 er det listet opp en del årsaker til misnøye med transportmåten på ferieturen.

Som vi var inne på ovenfor, er misnøyen med reisemåten liten. De små tallene i tabell 14 illustrerer dette. Men vi ser også at den lille misnøyen som finnes, synes å være noe større ved lengre reiser enn ved kortere.

Komforten var den viktigste årsak til misnøye med transportmåten og den er spesielt viktig for dem som reiste utenfor Norden.

En annen årsak til misnøye med transportmåten er plassen. Dette er særlig en kilde til irritasjon på lengre reiser, spesielt der flytransport har vært benyttet (5 prosent).

Forholdene for barna har irritert en prosent av de ferierende. Dette ser ut til å gjelde noen på ferie innenlands med tog. Men også for enkelte av dem som brukte bil på tur utenfor Norden har dette vært et irritasjonsmoment.

Transportmiddelets tilgjengelighet har ført til litt misnøye for dem som ferierte innenlands og særlig da blant dem som brukte offentlig transportmiddel.

Det er svært liten misnøye med punktlighet og betjening ved kollektive transportmåter. Men ikke mindre enn 5 prosent av dem som ferierte innenlands med fly klaget over dårlig punktlighet.

En viss andel oppgav "Andre" årsaker til misnøyen. Her finner vi et stort spekter av utilfredshet. Mye av dette har nok andre årsaker enn selve transportmåten. Men det kan også være spesielle omstendigheter knyttet til transportmiddelet som f.eks. problemer med bagasjen på kollektive transportmidler eller ubehagelige reparasjonsopphold på lengre bilturer.

Tabell 14. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til misnøye med reisemåten, i grupper for feriested og transportmiddel. Prosent

Feriested og transportmiddel	Årsaker til misnøye med reisemåten									Antall personer som svarte
	Prisen	Punktlig- heten	Betje- ningen	For- hold- ene for barna	Kom- for- ten	Plas- sen	Til- gjenge- lig- heten (av- stand til stasjon o.l.)	Til- budet til bil- tu- rister	Annet	
ALLE	0	0	0	1	3	1	0	0	2	1 612
<u>Norge</u>										
Alle	0	0	0	1	2	1	1	0	1	1 060
Fly	-	5	-	-	2	-	2	-	-	43
Tog	1	1	2	3	3	1	2	-	3	90
Annet kollektivt transportmiddel	2	-	-	-	3	2	3	-	-	65
Privatbil	0	-	-	1	2	0	0	1	1	810
Annet privat transport- middel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>										
Alle	1	0	0	2	4	1	-	-	2	268
Fly	:	:	:	:	:	:	:	:	:	4
Tog	:	:	:	:	:	:	:	:	:	12
Annet kollektivt transportmiddel	:	:	:	:	:	:	:	:	:	19
Privatbil	-	1	1	1	3	1	-	-	2	218
Annet privat transport- middel	:	:	:	:	:	:	:	:	:	15
<u>Utlandet ellers</u>										
Alle	-	1	1	1	7	4	-	-	2	284
Fly	-	1	1	-	7	5	-	-	1	186
Tog	:	:	:	:	:	:	:	:	:	13
Annet kollektivt transportmiddel	:	:	:	:	:	:	:	:	:	24
Privatbil	-	-	2	3	5	-	-	-	5	59
Annet privat transport- middel	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2

2.2. Tilfredshet med overnattingsmåten

Tabell 15 viser at ca. en av ti nordmenn er misfornøyd med den overnattingsmåten de har valgt på ferieturen om sommeren. Denne misnøyen er ujevnt fordelt.

Vi ser at 15-17 prosent av de som overnattet på hotell, pensjonat mv. og camping var misfornøyd med overnattingsmåten. I store trekk kan man si at de som valgte privat overnatting var noe mer fornøyd enn de som valgte mer offentlig pregede overnattingsmåter. Det er da heller ikke så vanskelig å forestille seg at tilfredsheten gjerne er stor dersom man nøyaktig vet hva man går til som f.eks. for dem med egen hytte, i motsetning til forventningene og usikkerheten som knytter seg til mer offentlige overnattingsformer.

Tabell 15. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for overnattingsmåte, etter om de var tilfredse eller utilfredse med bo-overnattingsforholdene. Prosent

	I alt	Tilfreds	Utilfreds og både/og	Antall personer som svarte
ALLE PERSONER	100	91	9	1 605
<u>Overnattingsmåte</u>				
Hotell	100	83	17	227
Pensjonat, gjestgiveri, kro, turistheim, campinghytte, ungdomsherberge	100	84	16	176
Telt, campingvogn	100	85	15	279
Egen hytte etc.	100	99	1	250
Lånt/leid hytte etc.	100	93	7	181
Fritidsbåt	100	97	3	39
Hos slektninger	100	97	3	359
Hos venner, andre private	100	90	10	70
Annet	:	:	:	24

For å få grupper som gir en viss statistisk sikkerhet, har vi i det følgende delt overnattingsmåte i tre grupper.

Offentlig overnatting: Hotell, pensjonat, gjestgiveri, turistheim, kro, ungdomsherberge, campinghytte, motell, osv.

Offentlig/privat overnatting: Telt, campingvogn, fritidsbåt.

Privat overnatting: Egen/leid/lånt hytte, hus, leilighet. Hos slektninger, venner, kjente og andre private.

Inndelingen tar utgangspunkt i samme hovedmotiv som lå til grunn for grupperingen etter ferietype i kapittel 1. Vi ønsker å skille fra hverandre overnattingsmåter etter 1) Graden av offentlighet, dvs. nærhet til andre ukjente ferierende, og etter 2) Ferielivets rutiner/graden av komfort, dvs. de gjøremål som daglig knytter seg til måltider, renhold og overnatting på en ferietur.

Tabell 16. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som oppgav ulike årsaker til misnøye med overnattingsmåten i grupper for feriested og overnattingsmåte. Prosent

Feriested og overnattingsmåte	Årsaker til misnøye med bo- og overnattingsforholdene									Antall personer som svarte
	Sengeplassene/rommet	Pri-sen	Ser-vice-tilbudet	Det sosiale miljøet (de øvrige gjestene)	Renslig-hetsnivået	Betjeningens oppførsel	Betjeningens punktlighet	Maten	Annet	
ALLE	4	1	2	1	2	1	0	1	1	1 612
<u>Norge</u>										
Alle	3	0	1	0	1	0	-	0	1	1 060
Offentlig overnatting ...	4	3	2	-	2	1	-	1	-	139
Offentlig/privat overnatting	5	-	2	-	4	1	-	-	3	184
Privat overnatting	2	0	0	1	0	-	-	-	1	738
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>										
Alle	4	2	3	2	5	0	0	0	2	268
Offentlig overnatting ...	8	4	4	1	6	1	1	1	1	83
Offentlig/privat overnatting	3	1	4	1	6	-	-	-	2	108
Privat overnatting	3	-	-	3	3	-	-	-	3	77
<u>Verden ellers</u>										
Alle	6	1	4	2	5	3	1	5	1	284
Offentlig overnatting ...	7	1	6	3	7	3	2	6	1	182
Offentlig/privat overnatting	4	-	-	-	4	-	-	4	-	27
Privat overnatting	4	-	-	-	-	1	-	1	-	75

Tabell 16 viser at misnøyen kanskje synes å vokse noe med avstand fra Norge. Blant dem som ferierte i land utenom Norden kan vi konstatere noe større misnøye med alle de forhold som spørreskjemaet listet opp, enn blant dem som ferierte innenlands. De som reiste til Sverige, Danmark eller Finland ser ut til å komme i en mellomstilling i så måte. Jo lenger vekk fra Norge vi kommer, jo mer forskjellig fra det vi er vant til blir miljøet rundt oss og for noen kommer dette som en ubehagelig overraskelse.

Sengeplassene/rommet har kanskje vært den fremste årsak til misnøye med overnattingsforholdene blant dem som reiste på ferietur sommeren 1982. Lavt renslighetsnivå førte også til en del misnøye. Det samme gjorde servicetilbudet. Dårlig mat, betjeningens oppførsel, det sosiale miljøet, prisnivået og "Andre" årsaker var av betydning for noen få.

Når det gjelder renslighetsnivået, har kanskje dette vært en større kilde til misnøye blant dem som var på campingferie i Norge enn blant dem som valgte andre overnattingsmåter. I Norden og verden ellers er misnøyen med renslighetsnivået forholdsvis stor for alle overnattingsmåtene. Det synes også å være en viss misnøye med servicetilbudet og maten ved offentlig overnatting utenfor Norden.

2.3. Tilfredshet med forpleining for dem som bodde på hotell

Mye av tilfredsheten med et hotellopphold er knyttet til måltidene. Særlig stor betydning får dette der prisen inkluderer helpensjon, det vil normalt si tre måltider pr. døgn. Tabell 17 viser hvordan tilfredsheten med pensjonstypen varierer fra ferieturer innen Norden og til andre land for dem som bodde på hotell.

Tabell 17. Personer på ferietur sommeren 1982 som bodde på hotell/pensjonat o.l. i grupper for feriested og type forpleining på overnattingsstedet, etter hva slags forpleining som ville vært foretrukket. Prosent

Feriested og type forpleining	I alt	Forpleining som ville vært foretrukket						Antall personer som svarte
		Samme forpleining	Helpensjon	Halvpensjon	Bare frokost	Spise måltidene på selvvalgte spisesteder	Lage maten selv	
ALLE	100	77	4	7	3	6	3	270
<u>Norge, Sverige, Danmark, Finland</u>								
Alle	100	86	5	5	-	4	-	102
Helpensjon	100	97	-	3	-	-	-	32
Halvpensjon	100	:	:	:	:	:	:	15
Frokost	100	74	6	13	-	6	-	31
Selvvalgte spisesteder	100	:	:	:	:	:	:	4
Lagde maten selv	100	:	:	:	:	:	:	20
<u>Utlandet ellers</u>								
Alle	100	63	4	10	7	10	7	168
Helpensjon	100	69	-	13	9	6	3	32
Halvpensjon	100	72	2	-	7	15	4	46
Frokost	100	73	5	8	-	7	8	62
Selvvalgte spisesteder	100	:	:	:	:	:	:	21
Lagde maten selv	100	:	:	:	:	:	:	7

Som vi ser, ønsket de aller fleste av dem som bodde på hotell den samme forpleiningen ved neste hotell-opphold (77 prosent). 6-7 prosent ville gå over til halvpensjon neste gang eller velge spisested selv, mens 3-4 prosent ville gå over til helpensjon, bare frokost og til å lage maten selv.

Ønsket om å få samme forpleiningsform på neste hotellopphold ser ut til å ha vært mindre blant dem som ferierte i land utenfor Norden (63 prosent) enn blant dem som tilbrakte ferien på hotell i Norden (86 prosent). Spesielt fornøyd med forpleiningen ser det ut til at de med helpensjon på hotell i Norden var. De som bare hadde frokost sist, ser imidlertid ut til å være noe mer innstilt på å velge en annen pensjonsordning neste gang. Ca tre fjerdedeler (74 prosent) av disse ønsket samme forpleining neste gang.

Blant dem som hadde helpensjon på hotellopphold utenfor Norden sist, ville 69 prosent ha samme forpleining også neste gang. Noen av dem ville imidlertid over på halvpensjon, mens andre ville foretrekke en enda friere ordning. Det samme gjelder dem som hadde halvpensjon sist og som ønsket en annen ordning neste gang.

Det ser altså ut til at de som ønsker forandringer i forpleiningsordningen på hotellferie i land utenom Norden, snarere vil ha en friere stilling vis-a-vis hotellet når det gjelder måltider, enn det motsatte. Det kan nok for mange føles som en binding å måtte tilbake til hotellet for å innta de forskjellige måltider som man på forhånd har betalt for. Ønsket om å kose seg med mer individuelt tilberedt mat på restauranter og kafeer enn den man får i en hotell-spisesal kan nok også være en årsak. Hotellenes faste spisetider kan også føles som en hemske for den frie ferie-utfoldelse.

2.4. Tilfredshet med aktivitetstilbudet

Bruk av, og tilfredshet med ulike aktiviteter utendørs og innendørs er selvsagt nær knyttet til feriebegrepet. Det er vanskelig å tenke seg en ferietur helt uten et element av aktiv rekreasjon. Utøvelsen av ulike aktiviteter vil selvsagt svinge sterkt i hyppighet fra gruppe til gruppe, fra person til person. Det kan også tenkes at en person som i ferieundersøkelsen uttrykker tilfredshet med aktivitetstilbudet slik det fantes på feriestedet, ikke nødvendigvis har deltatt aktivt selv. Tilfredsheten knytter seg da til det forhold at tilbudet stod til disposisjon. Når mange likevel har oppfattet spørsmålet om tilfredsheten med uten- og innendørs aktivitetstilbud som irrelevant ved å svare "Ikke aktuelt", "Uinteressert" eller "Vet ikke", kan det skyldes at spørsmålsformuleringen i stor grad knytter aktivitetsutøvelsen til organiserte tiltak.

2.4.1. Tilfredsheten med aktivitetstilbudet utendørs

Muligheten for å utøve forskjellige aktiviteter utendørs eller å drive friluftsliv i ulike former ser ut til å ha betydd ganske mye for folk. Det var bare 11 prosent av de ferierende som sa seg uinteressert eller oppgav "Vet ikke". De øvrige syntes enten at tilbudet var tilfredsstillende (78 prosent), både/og (9 prosent) eller utilfredsstillende (3 prosent).

Tabell 18. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for alder etter holdning til friluftslivsmuligheter og aktivitetstilbudet utendørs. Prosent

Alder	I alt	Tilfredsstillende	Både og	Utilfredsstillende	Ikke interessert	Vet ikke	Antall personer som svarte
ALLE	100	78	9	3	6	5	1 608
16-24 år	100	74	13	4	4	5	323
25-44 "	100	81	10	3	3	3	695
45-66 "	100	78	5	2	7	7	498
67-74 "	100	66	4	2	22	5	92

Ulike aldersgrupper har et noe forskjellig syn på utendørs aktiviteter og muligheten for å utøve friluftsliv i løpet av ferieturen. Tabell 18 viser at de yngste aldersgruppene (16-44 år) kanskje har et noe mer kritisk syn på hva som er bra og hva som er mindre bra enn de eldre aldersgrupper. Dessuten er det verd å merke seg de store andeler av de eldre aldersgrupper som sier seg uinteressert i den slags aktivitet.

Tabell 19. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som syntes at aktivitetstilbudet utendørs på feriestedet var utilfredsstillende eller både og, i grupper for feriested og overnattingsmåte. Prosent

Feriested og overnattingsmåte	Misnøye med							Annet	Ant. svar
	Muligheter for spill og sport	Lekeplaser	Tilbudet for barna ellers	Turmulighetene	Fiskemulighetene	Bademulighetene	Tilbudet for ungdom		
ALLE	3	2	3	1	1	2	3	2	1 612
<u>Norge</u>									
Alle	2	2	3	1	1	2	3	1	1 060
Offentlig overnatting	3	1	4	1	1	3	5	1	138
Offentlig/privat overnatting ...	7	2	3	1	1	1	4	1	184
Privat overnatting	1	1	2	1	1	2	2	1	738
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>									
Alle	3	4	5	2	2	3	3	2	268
Offentlig overnatting	5	5	5	1	2	7	5	2	83
Offentlig/privat overnatting ...	4	4	7	3	2	2	4	2	108
Privat overnatting	1	3	3	1	3	1	-	3	77
<u>Utlandet ellers</u>									
Alle	5	1	2	1	3	3	4	4	284
Offentlig overnatting	6	1	2	1	2	3	3	6	182
Offentlig/privat overnatting ...	4	-	-	4	4	-	4	4	27
Privat overnatting	4	-	3	3	4	4	5	-	75

Det ser ut til at tilfredsheten er bedre blant dem som ferierte innenlands enn blant dem som reiste til utlandet. Generelt er det muligheter for spill og sport (3 prosent), tilbudet for barna (3 prosent) og tilbudet for ungdom (3 prosent) som vakte mest misnøye blant de ferierende.

Tilfredsheten med aktivitetstilbudet utendørs er størst blant dem som valgte ulike former for privat overnatting, og minst for dem som valgte offentlig overnatting. Det ser ut til at forventningene har lettest for å bryte der forhåndskunnskapen om forholdene på feriestedet er minst, - og det gjør de sannsynligvis oftere ved valg av offentlig overnatting enn ved f.eks. ulike former for privat overnatting.

Blant dem som ferierte her hjemme med offentlig overnatting (hotell/pensjonat etc.), var det særlig tilbudet for ungdom og for barna som førte til misnøye. Samme gruppe på ferie i andre nordiske land var mest misfornøyd med bade-mulighetene, mens de som hadde valgt offentlig overnatting i land utenfor Norden, syntes minst om muligheter for spill og sport.

De som valgte offentlig/privat overnatting (camping) her hjemme synes å være minst fornøyd med mulighetene for spill og sport, mens tilbudet utendørs for barna skapte mest irritasjon blant dem som overnattet slik i andre nordiske land.

2.4.2. Tilfredshet med aktivitetstilbudet innendørs

For halvparten av alle på ferietur var spørsmålet om innendørs aktivitetstilbud uaktuelt. Av de resterende var det 72 prosent som oppgav at aktivitetstilbudet innendørs hadde vært tilfredsstillende. Vi må regne med at spørsmålet hadde relevans først og fremst for dem som nyttet offentlig overnatting sommeren 1982. Ikke desto mindre er det et faktum at mange intervjuobjekter har tolket slike tilbud temmelig vidt. Som vi ser av tabell 20, er det ikke ubetydelige andeler av de som ferierte både offentlig/privat (camping) og privat som tok stilling til muligheten for å bruke slike innendørs aktivitetstilbud. Hvordan enkelte av dem som overnattet privat (egen/leiet/lånt fritidsbolig etc.) var istand til å klage over manglende svømmehall eller dårlig underholdningstilbud, kan bero på at

undersøkelsens inndeling i bo- og overnattingsmåter ikke skiller godt nok overfor virkelighetens mangfold. Det er altså sannsynlig at enkelte av de overnattingsformer som er klassifisert som "private", i virkeligheten ligner mer på dem vi har kalt "offentlige". Dessuten kan det jo tenkes at noen faktisk har leiet fritidsbolig med dårlig svømmebasseng og at andre oppfattet underholdningstilbudet identisk med TV-programmene.

Tabell 20. Andel av personer på ferietur sommeren 1982 som syntes at aktivitetstilbudet innendørs på feriestedet var utilfredsstillende eller både og, i grupper for feriested og overnattingsmåte. Prosent

Feriested og overnattingsmåte	Misnøye med						Annet	Antall personer som svarte
	Få plasser for barn til å leke inne	Dårlige muligheter for innendørs spill/sport	Manglende svømmehall	Dårlige dansemuligheter	Lite underholdnings tilbud	For mye tilbud		
ALLE	8	10	4	4	10	1	3	775
<u>Norge</u>								
Alle	8	8	3	3	6	1	3	448
Offentlig overnatting	10	7	6	9	15	-	3	67
Offentlig/privat overnatting	16	19	5	7	5	2	2	43
Privat overnatting	5	6	2	1	4	1	3	372
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>								
Alle	20	15	7	3	17	-	2	123
Offentlig overnatting	17	15	10	6	21	-	2	48
Offentlig/privat overnatting	27	8	5	3	24	-	-	37
Privat overnatting	16	21	3	-	5	-	3	38
<u>Utlandet ellers</u>								
Alle	5	12	7	11	18	-	4	170
Offentlig overnatting	6	14	8	13	21	-	6	123
Offentlig/privat overnatting	:	:	:	:	:	:	:	9
Privat overnatting	5	5	5	3	11	-	-	38

De som fant spørsmålet om tilfredsheten med innendørs aktivitetstilbud uaktuelt, er holdt utenfor tabell 20.

Av all misnøye med aktivitetstilbudet innendørs er det tre forhold som peker seg ut som mer grunnlag for misnøye enn andre: 1) Dårlige muligheter for innendørs spill/sport, 2) Lite underholdningstilbud og 3) Få plasser for barn til å leke inne. Disse momentene har ført til mest misnøye både i Norge og blant ferierende i andre nordiske land. Men blant dem som reiste til land utenfor Norden, reduseres betydningen av forholdene for barna, mens opptattheten av, og misnøyen med danse mulighetene stiger. Misnøyen med underholdningstilbudet blant dem på ferie i land utenom nordiske land og i andre nordiske land er stor sammenlignet med holdningen til de som ferierte her hjemme. Tilsvarende er det med mulighetene for å drive med spill og sport innendørs. I Norge var dette en mindre årsak til misnøye sammenlignet med Norden ellers og utlandet ellers. En overraskende stor del av dem som reiste på campingferie i Norge etterlyser bedre muligheter for spill og sport innendørs og lekeplasser for barn. Dette gjelder også for dem som reiser på campingferie til andre nordiske land. I tillegg er om lag fjerdeparten av disse utilfredse med underholdningstilbudet.

3. ENDRINGER I VALG AV FERIETYPE

I dette kapitlet skal vi se litt nærmere på hvem som ønsket å feriere på en annen måte sommeren 1983 enn det de gjorde i 1982. Var det de som var misfornøyd med deler av siste ferietur eller de som hadde feriert i mange år på samme måte og som derfor ønsket forandring? Eller skyldes endringer i ferieønskene at de unge, nye reiselivsdeltakerne i større grad enn før eksperimenterer med feriemulighetene? Vi skal først se hvordan de som var misfornøyd med de tre ferie-elementer overnattingsmåte, transportmåte og aktivitetsmulighetene på feriestedet, svarte på spørsmålet om de ville reise på samme type ferie i 1983 som i 1982.

Tabell 21. Personer på ferietur sommeren 1982 som var utilfreds eller delvis tilfreds med overnattingsmåten/transportmåten/uten- og innendørs aktivitetsmuligheter, etter om de ønsket samme type ferietur i 1983. Prosent

	I alt	Ønsket samme type ferie i 1983 som i 1982?			Antall personer som svarte
		Ja	Kanskje	Nei	
<u>De som syntes overnattingsmåten var utilfredsstillende eller både/og</u>					
Alle	100	44	28	28	148
Offentlig overnatting	100	39	26	35	66
Offentlig/privat overnatting	100	55	30	16	44
Privat overnatting	100	40	29	32	38
<u>De som syntes transportmåten var utilfredsstillende eller både/og</u>					
Alle	100	53	27	20	116
Kollektivt transportmiddel	100	57	27	16	56
Privat transportmiddel	100	50	27	23	60
<u>De som syntes aktivitetstilbudet utendørs var utilfredsstillende eller både/og .....</u>					
	100	55	23	22	183
<u>De som syntes aktivitetstilbudet innendørs var utilfredsstillende eller både/og .....</u>					
	100	62	22	16	180

Det er, som vi var inne på ovenfor, svært mange av dem som var misfornøyd eller mellomfornøyd med hele eller deler av ferieturen sommeren 1982 som likevel ikke ønsket en annen type ferie for sommeren etter. Men dersom vi slår sammen dem som bare kanskje kunne tenke seg samme type ferie året etter og dem som helt sikkert ikke kunne tenke seg det, ser vi at om lag halvparten muligens vil velge en annen overnattingsmåte eller kanskje reise annerledes, mens rundt 40 prosent kanskje vil velge et annet utendørs eller innendørs aktivitetstilbud.

Ved oppsplitting av overnattingsmåten trer et mer differensiert bilde fram. De som hadde valgt offentlig/privat overnatting (camping) sommeren 1982, var mindre innstilt på å endre ferietype selv om de var misfornøyd eller mellomfornøyd med overnattingsmåten denne sommeren, enn de som hadde valgt ren privat eller offentlig overnatting. Dette kan tyde på at den kapital som av mange er lagt ned i campingutstyr, hytter og fritidsbåter fører til at man fortsetter å feriere på samme måten til tross for at en enkelt ferie ikke har vært helt vellykket.

Av dem som reiste på ferietur sommeren 1982, var det 72 prosent som oppgav at de ville reise på samme type ferietur også sommeren etter. 17 prosent oppgav at de under tvil kunne tenke seg å feriere på samme måte igjen, mens de resterende 11 prosent ikke kunne tenke seg å feriere på samme måten i 1983 som de hadde gjort i 1982 (tabell 22).

Tabell 22. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested/overnattingsmåte/transportmåte/alder/om de har overnattet slik tidligere, etter om de kunne tenke seg samme type ferie sommeren 1983. Prosent

	I alt	Samme type ferie i 1983 som i 1982?			Antall personer som svarte
		Ja	Kanskje	Nei	
ALLE	100	72	17	11	1 612
<u>Feriested</u>					
Norge	100	75	16	9	1 060
Sverige, Danmark, Finland, Island	100	68	20	12	268
Utlandet ellers	100	63	19	18	284
<u>Overnattingsmåte</u>					
Offentlig overnatting	100	64	20	16	403
Offentlig/privat overnatting	100	76	16	8	319
Privat overnatting	100	74	16	10	890
<u>Transportmåte</u>					
Offentlig transport	100	67	17	16	456
Privat transport	100	74	17	9	1 156
<u>Alder</u>					
16-24 år	100	68	17	15	323
25-44 "	100	69	20	11	697
45-66 "	100	77	15	8	499
67-74 "	100	80	11	9	93
<u>Overnattet slik tidligere</u>					
Sjelden eller aldri	100	62	21	17	344
Ofte eller av og til	100	67	19	14	582
Svært ofte	100	80	14	6	686

Tabell 23. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for antall ganger de hadde feriert på dette stedet tidligere, etter om de kunne tenke seg å feriere på samme måten neste sommer. Prosent

Antall ganger feriert på dette stedet tidligere	I alt	Samme type ferie i 1983 som i 1982?			Antall personer som svarte*)
		Ja	Kanskje	Nei	
ALLE	100	75	16	9	1 045
Ikke noen ganger tidligere	100	67	21	12	366
1 gang tidligere	100	73	14	13	80
2-3 ganger tidligere	100	70	20	10	91
4-9 " "	100	79	10	11	131
10 ganger tidligere og mer	100	82	12	6	377

*) 567 personer unlot å besvare spørsmålet om hvor mange ganger tidligere de hadde feriert på dette feriestedet.

Tallene bekrefter det inntrykket vi fikk i kapittel 2 ved gjennomgangen av tilfredsheten ved de forskjellige sider av ferieturen. Ønsket om å feriere på en annen måte sommeren 1983 enn sommeren 1982 er større blant dem som ferierte i utenomnordiske land enn i nordiske, og større blant dem som ferierte i Sverige, Danmark og Finland enn i Norge. Privat overnatting gir større mersmak enn offentlig og offentlig/privat overnatting. Privat transportmiddel (transportmiddel er riktignok nært knyttet til valg av overnattingsmåte) gir på samme måte større lyst til å velge det samme transportmiddel neste gang enn offentlig transportmiddel. Ønsket om å velge en annen ferietype neste gang, blir sterkere ved lavere alder. Dette siste er heller ikke uventet. Vi må regne med at unge mennesker oftere eksperimenterer med ulike ferietyper. Sjansen for at slike eksperimenter skal få et mislykket utfall er selvsagt større enn for dem som år etter år ferierer eksempelvis i egen hytte. Nederst i tabellen ser vi

da også at ønsket om å velge en annen type ferietur i 1983 enn i 1982 synes å stige med synkende erfaring med den overnattingsformen som ble valgt.

Dersom vi knytter ønsket om å velge en annen ferietype neste sommerferie til hvor mange ganger man hadde feriert på nettopp det feriestedet, finner vi at ønsket om å feriere på samme måte om igjen stiger noe med antall ganger dette feriestedet har vært brukt (tabell 23).

Hva forårsaker endringer i ferievanene?

Vi vet at endringer i ferievanene skjer. Andelen nordmenn som reiser utenlands på ferietur om sommeren er i rask økning. Vi vet at det særlig er de yngre aldersgrupper som velger å reise ut, men at det stadig blir vanligere også for de eldre aldersgrupper. Årsaken til slike endringer i ferievanene kan være mange, og det ser ut til at misnøye med forrige ferietur bare i begrenset grad er utslagsgivende. De misfornøyde utgjør en svært liten andel av de ferierende. Dessuten ønsket omtrent halvparten av dem ingen forandring av ferietypen, - til tross for misnøye med et eller flere forhold ved forrige ferietur.

Vi har sett at det stadig er flere som velger offentlige overnattingsmåter på bekostning av private overnattingsmåter. På den annen side ser det ut til at misnøyen med offentlige overnattingsmåter er noe større enn med private. Det er også noe større misnøye med utenlandsferier enn med ferieturer innenlands. Likevel drar flere og flere ut av landet. Forklaringen på slike tilsynelatende motsetninger må være at andre forhold ved ferieturene enn de som ferieundersøkelsen registrerer tilfredsheten ved, teller mer ved valg av neste års ferietur.

1) Det er f.eks. ikke utenkelig at selve den dynamikk som ligger i at stadig flere blir mer vant med å reise langt i en verden som det stadig blir lettere å reise i, kan forklare endel av utferdstrangen. 2) En annen faktor (som ferieundersøkelsene ikke har befattet seg med) er det norske klimaet. I en tid da sommerferie, eller ferietur overhodet, stadig oftere oppfattes synonymt med reisebyråplakatenes solfylte badestrand-situasjoner (og ikke så ofte med en hjemlig, friluftslivsorientert rekreasjonsform), må vi regne med at stadig flere velger utlandet som reisemål på ferieturer. 3) Penge-kursen betyr sikkert også en god del. Så lenge man kan kjøpe mer for den norske krona i utlandet enn her hjemme, vil mange la seg friste til å reise ut. 4) For mange av dem som reiser til andre europeiske land vil nok også muligheten til å leve litt "kontinentalt" bety endel. Det å kunne velge mellom et stort antall restauranter, barer og dansesteder med svært fleksible åpningstider og skjenkebestemmelser, virker nok også for mange som en positiv kontrast til norske forhold. 5) En femte faktor som kan tenkes å bidra til å trekke nordmenn ut av Norge er de tilbud bl.a. for barnefamilier som en f.eks. finner i Danmark.

4. TIDSPUNKT FOR VALG AV FERIETYPE

Ferieundersøkelsen registrerer omtrentlig tidspunkt for folks valg av ferietype. Foruten å se på variasjoner i valgtidspunkt for ulike ferietyper og reiseavstander, er det av interesse å prøve å kartlegge når ulike grupper av ferierende planlegger ferien.

Tabell 24 viser at det er nesten like vanlig å bestemme seg for hva slags sommerferietur man skal ha allerede året før eller i de første månedene av ferieåret som senere. 12 prosent oppgav at det faktisk var unødvendig med noen beslutning, fordi de ferierte på denne måten fast hvert år. Mange av disse er nok personer med egen hytte eller svorne tilhengere av campingferie. Stadig flere velger dessuten å feriere fast i egen lystbåt. På den annen side er det svært mange som først bestemmer seg i sommermånedene juni-august. Den største andelen (22 prosent) bestemmer seg likevel i perioden april-mai.

De generelle tallene rommer forholdsvis store forskjeller etter om beslutningen gjelder ferietur i Norge, Norden ellers eller land utenfor Norden. For det første synker andelen som oppgav at de ferierte fast på denne måten hvert år drastisk fra 18 prosent for ferietur i Norge til 1 prosent av

Tabell 24. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for feriested og ferietype, etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent

Feriested og ferietype	I alt	Tidspunkt for valg av ferietur							Antall personer som svarte
		Fast hvert år	Våren, sommeren og høsten 1981	Jan., feb., mars 1982	April, mai 1982	Juni 1982	Juli, august 1982	Vet ikke	
ALLE	100	12	15	16	22	17	17	1	1 612
<u>Norge</u>									
Alle	100	18	11	12	19	19	20	2	1 060
Hotell/pensjonatferie	100	3	11	15	31	14	27	-	76
Campingferie	100	8	16	12	19	20	24	2	244
Egen/leiet/lånt fritidsbolig	100	35	9	11	14	16	13	1	373
Besøk hos slekt/venner	100	10	10	13	21	21	21	2	355
Andre ferietyper	:	:	:	:	:	:	:	:	12
<u>Sverige, Danmark, Finland</u>									
Alle	100	3	12	11	29	22	23	0	268
Hotell/pensjonatferie	100	2	8	13	29	27	21	-	50
Campingferie	100	3	12	7	28	25	26	1	138
Egen/leiet/lånt fritidsbolig	100	-	12	27	39	3	18	-	35
Besøk hos slekt/venner	100	9	14	6	26	26	20	-	36
Andre ferietyper	:	:	:	:	:	:	:	:	9
<u>Verden ellers</u>									
Alle	100	1	19	37	27	10	6	-	284
Hotell/pensjonatferie	100	-	18	23	33	18	8	-	63
Pakketur til Syden med fly og hotellopphold	100	-	10	55	24	5	6	-	111
Campingferie	100	-	26	15	33	22	4	-	30
Besøk hos slekt/venner	100	7	37	21	23	7	5	-	43
Andre ferietyper	100	25	42	22	6	6	-	-	37

dem som reiste til land utenfor Norden. En stor andel, 29 prosent, av dem som reiste til andre nordiske land bestemte seg for å ta denne turen i april-mai, mens hele 45 prosent bestemte seg senere. Av dem som ferierte innenlands var det til sammenligning bare 19 prosent som bestemte seg i april-mai og 39 prosent som bestemte seg senere.

For dem som reiste til land utenfor Norden, konsentrerer beslutningene seg om tidsrommet januar-mai da tilsammen 64 prosent bestemmer seg. Det er da også tidlig i dette tidsrommet at reisebyråenes feriekataloger som regel foreligger. Relativt mange av dem som reiser utenfor Norden bestemmer seg dessuten allerede i løpet av våren, sommeren eller høsten før den sommeren turen skal gå (19 prosent).

Hele 35 prosent av dem som ferierer innenlands i egen/leiet/lånt fritidsbolig, ferierer slik fast hvert år. Ellers ser vi at det er forholdsvis liten forskjell på dem som valgte opphold på hotell/pensjonat o.l. og dem som reiste på campingferie når det gjelder beslutningstidspunkt, - bortsett fra at de som reiste ut av Norden ser ut til å ha bestemt seg på et noe tidligere tidspunkt.

Tabell 25 viser klart at tidspunktet for valg av ferietur om sommeren henger sammen med antall ferieturdager. Jo lengre ferietur det planlegges, jo tidligere fattes avgjørelsen.

Tabellen viser ellers at yngre mennesker bestemmer seg noe senere enn eldre, men forskjellene er, bortsett fra kolonnen "Fast hvert år", forholdsvis små og usikre.

Tabell 25. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for antall ferieturdager sommeren 1982/ alder, etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent

	I alt	Tidspunkt for valg av ferietur						Vet ikke	Antall personer som svarte
		Fast hvert år	Våren, sommeren og høsten 1981	Jan., feb., mars 1982	April, mai 1982	Juni 1982	Juli, august 1982		
ALLE	100	12	15	16	22	17	17	1	1 612
<u>Antall ferieturdager sommeren 1982</u>									
5-13 dager	100	6	11	11	22	21	27	2	815
14-20 "	100	11	16	24	24	14	10	1	461
21 dager og mer	100	26	24	17	17	11	5	0	336
<u>Alder</u>									
16-24 år	100	5	9	19	23	20	22	2	323
25-44 "	100	9	17	17	24	17	16	0	697
45-66 "	100	20	16	13	18	16	17	1	499
67-74 "	100	20	12	11	22	17	15	3	93

Tabell 26. Personer på ferietur sommeren 1982 i grupper for viktigste grunn til valg av feriested, etter tidspunkt for valg av ferietur. Prosent

	I alt	Tidspunkt for valg av ferietur						Vet ikke	Antall personer som svarte
		Fast hvert år	Våren, sommeren og høsten 1982	Jan., feb., mars 1982	April, mai 1982	Juni 1982	Juli, august 1982		
ALLE	100	12	15	16	22	17	17	1	1 612
<u>Viktigste grunn til valg av feriested</u>									
Ville bort fra hverdagen .	100	7	7	10	22	25	28	1	221
Ville oppleve varme, sol og badeliv	100	1	13	30	24	15	15	2	213
Se andre levemåter	100	0	15	33	31	9	12	0	99
Besøkte slekt og venner ..	100	10	16	14	24	19	16	1	384
Ville oppleve friluftsliv og natur	100	13	22	11	19	13	22	0	84
Vant til å feriere på stedet	100	46	19	9	7	12	6	1	221
Annet	100	7	15	15	23	18	21	1	390

Som vi ser av tabell 26 fordeler ikke alle de ulike motivene for valg av feriested seg likt på de forskjellige tidspunkter for valg av ferietur. Ønsket om å besøke slekt og venner gir en fordeling nokså lik den vi så for privat overnatting og for dem som valgte å feriere i Norge. Ønskene om å oppleve varme, sol, badeliv og andre levemåter fordeler seg nokså likt med offentlig overnatting og det å feriere i utenom-nordiske land, dvs. at bestemmelsen om ferien for de fleste ble tatt i løpet av vinter- og vårmånedene. Det er likhet også ved at svært få reiser fast på ferie der sol, varme og nye opplevelser utgjør de viktigste årsaker for turen.

Blant dem som reiste dit de gjorde for å slippe bort fra hverdagen, var det derimot en tendens til å bestemme seg noe senere enn blant dem med andre motiver. De fleste av disse venter til våren eller sommeren med å bestemme seg.

Blant de få som reiste for å oppleve friluftsliv og natur, ser det ut til at bestemmelsen har falt nokså tidlig, og at forholdsvis mange drar fast på slik ferie.

5. DE SOM BLE HJEMME SOMMEREN 1982

I Ferieundersøkelsen 1982 ble det stilt spørsmål til dem som ikke dro på ferietur om grunnen til at de ble hjemme. Før vi ser på hva de forskjellige grupper oppgav som grunn, skal vi kort redegjøre generelt for noen av de ulikheter som finnes mellom dem som ble hjemme og dem som reiste bort.

5.1. Ulikheter mellom de som reiste bort og de som ble hjemme

Tabellene 27-31 viser at det er klare forskjeller mellom de som reiser bort på ferietur og de som blir hjemme. De yngre aldersgrupper reiser mer på ferie enn de eldre. Tabell 27 viser at mens bare 47 prosent av de som var hjemme sommeren 1982 var mellom 16 og 45 år, tilhørte 63 prosent av de som reiste bort denne aldersgruppen. Sannsynligheten for å være hjemme i ferien stiger altså med alderen.

Tabell 28 viser at det å være hjemme i ferien også har sammenheng med lav inntekt. Bare 10 prosent av de som ble hjemme oppgav husholdningsinntekt på 150 000 kroner og mer, mens hele 24 prosent av de som reiste bort oppgav så høy inntekt.

Muligheten for å reise på ferietur (om sommeren) er også nært knyttet til yrke/levevei (tabell 29). Svært få selvstendige innen jordbruk, skogbruk og fiske reiser på ferietur. Av de som ble hjemme, var 5 prosent knyttet til slike yrker. Bare 1 prosent av de som reiste på ferietur tilhørte disse næringene. Vi ser også at gruppen "Andre ansatte" (dvs. funksjonærer i offentlig og privat virksomhet, på alle nivåer, utenom industri, bygg, anlegg og gruvedrift) utgjorde 25 prosent av de som ble hjemme og hele 38 prosent av de som reiste bort sommeren 1982. "Andre ansatte" er imidlertid en så stor yrkesgruppe at de utgjør flesteparten både av de som reiser bort og de som blir hjemme. Pensjonistene er klart høyere representert blant de som holdt seg hjemme i ferien (18 prosent) enn blant de som reiste bort (6 prosent).

Det å reise på ferietur ser ut til å være et gode som særlig nytes i tettbygde strøk av landet (tabell 30). Bare 9 prosent av de som var bosatt i våre tre største byer var hjemme i ferien sommeren 1982, mens samme gruppe utgjorde hele 23 prosent av de som reiste bort. Motsatt ser vi at de som var bosatt i spredtbygde strøk utgjorde 48 prosent av de som ble hjemme og bare 24 prosent av de som reiste på ferietur.

Utdanning synes også å spille en viss rolle for ferieturaktiviteten. Tabell 31 viser at de med lav utdanning utgjør en klart mindre andel av de som reiser (28 prosent) bort enn blant de som blir hjemme (42 prosent). Motsatt med høy utdanning. 19 prosent av de som reiste bort hadde mer enn 13 års utdanning. Bare 5 prosent av de som ble hjemme hadde det.

Tabell 27. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter alder. Prosent

	I alt	Alder				Antall personer som svarte
		16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-74 år	
ALLE	100	19	39	33	9	2 386
Personer som reiste på ferietur ...	100	20	43	31	6	1 612
Personer som ikke reiste på ferietur	100	16	31	36	17	774

Tabell 28. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter inntekt. Prosent

	I alt	Husholdningsinntekt					Antall personer som svarte
		Under 60 000 kr	60 000-99 900 kr	100 000-149 900 kr	150 000 kr og over	Uopp-gitt	
ALLE	100	16	25	24	19	16	2 386
Personer som reiste på ferietur	100	11	25	26	24	14	1 612
Personer som ikke reiste på ferietur	100	25	27	18	10	20	774

Tabell 29. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter yrke/livsstilling. Prosent

	I alt	Yrke/livsstilling							Antall personer som svarte	
		Selvstendige innen jordbruk, skogbruk, fiske	Andre selvstendige	Ansatte i industri, bygg, anlegg, etc.	Andre ansatte	Skoleelever, studenter	Husarbeid i hjemmet	Pensjonerte, trygdede		Andre
ALLE	100	3	5	13	33	9	21	10	5	2 386
Personer som reiste på ferietur	100	1	5	13	38	11	20	6	5	1 612
Personer som ikke reiste på ferietur	100	5	4	12	25	6	24	18	6	774

Tabell 30. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter bostedsstrøk. Prosent

	I alt	Bostedsstrøk			Antall personer som svarte	
		Oslo, Bergen, Trondheim	Tettsted i kommune med 20 000 innbyggere og mer	Tettsted i kommune med under 20 000 innbyggere		Spredtbyggd strøk
ALLE	100	19	25	25	32	2 386
Personer som reiste på ferietur	100	23	28	26	24	1 612
Personer som ikke reiste på ferietur	100	9	19	24	48	774

Tabell 31. Personer som var på ferietur sommeren 1982 og personer som ikke reiste på ferietur, etter antall år i utdanning. Prosent

	I alt	Antall år i utdanning				Antall personer som svarte
		7-9 år	10-12 år	13 år og mer	Uoppgitt	
ALLE	100	33	52	14	1	2 386
Personer som reiste på ferietur	100	28	53	19	-	1 612
Personer som ikke reiste på ferietur	100	42	44	5	9	774

5.2. Årsaker til å være hjemme

Som vi ser, er det mye som tyder på at feriereiser om sommeren ikke er et gode alle tar del i. Det kan også synes som om en del av de som ikke reiser bort, tilhører mer vanskeligstilte grupper i samfunnet. Vi skal nå se om de årsaker som er oppgitt som grunn for ikke å reise på sommerferie bekrefter dette inntrykket. For å forenkle tabellene har vi foretatt følgende sammenslåinger av svaralternativene i spørreskjemaet:

Antall svar	Svaralternativ	Antall svar tilsammen	Her kalt
32	Reiste på ferietur tidligere i år/ skal reise på ferietur senere i år (ikke i tiden mai - august)	305	Valgte å være hjemme
80	Tok (annet) arbeid, arbeidet hjemme på egen tomt, hus, leilighet o.l.		
193	Foretrakk å være hjemme		
101	Hadde ikke fri fra arbeid, studier	189	Hadde ikke råd, måtte studere
88	Hadde ikke råd til å reise bort på sommerferie		
32	Måtte passe/stelle syke eller gamle	110	Var hjemme på grunn av egen/ andres sykdom
78	Var syk/hadde dårlig helse selv		
62	Reiste bort, men ikke så lenge som 4 overnattinger	112	Annet
47	Annet		
3	Vet ikke		

Vi ser at den viktigste årsak til å bli hjemme sommeren 1982 var "Foretrakk å være hjemme". Dersom vi tar med de som var hjemme for å drive med hagearbeid o.l. og de som var hjemme fordi de valgte å feriere utenom sommersesongen, - utgjør de som var hjemme fordi de fritt valgte det, hele 40 prosent av de som var hjemme denne sommeren. Vi må imidlertid føye til at begrepet "Foretrakk å være hjemme" nok kan dekke over forhold som intervjuobjektet foretrakk å holde skjult for intervjueren, som dårlig økonomi, sykdom i familien eller andre uønskede hindringer.

Tabell 32. Personer som ikke reiste på ferietur sommeren 1982 i grupper for alder/yrke/levevei, etter årsak til at de ikke reiste bort. Prosent

	I alt	Årsak til ikke å reise bort på ferietur					Antall personer som svarte
		Valgte å være hjemme	Hadde ikke råd, måtte arbeide/studere	Var hjemme pga. egen/andres sykdom	Annet	Uopp-gitt	
ALLE	100	40	24	14	15	8	774
<u>Alder</u>							
16-24 år	100	34	39	6	11	10	125
25-44 "	100	45	29	5	14	7	239
45-66 "	100	41	19	18	14	9	281
67-74 "	100	32	14	31	19	4	129
<u>Yrke/levevei</u>							
Selvstendige innen jordbruk, skogbruk og fiske	100	24	55	7	10	5	42
Andre selvstendige	100	22	41	-	22	16	32
Ansatte i industri, bygge- og anleggsarbeid, gruvedrift	100	54	21	3	17	4	94
Andre ansatte	100	50	23	7	13	7	191
Skoleelever og studenter	100	27	40	11	4	18	45
Husarbeid i hjemmet	100	39	16	20	17	9	184
Pensjonerte, trygdede	100	27	18	34	18	4	137
Andre	100	50	33	6	6	8	49

Tabell 32 viser at egen sykdom og omsorgsarbeid på grunn av andres sykdom er en viktigere grunn for å bli hjemme i ferien for de eldre enn for de yngre aldersgrupper. Dårlig økonomi eller avhengighet av arbeid eller studier er derimot en større hindring for de yngre enn for de eldre. Blant de i alderen 15-24 år må vi her regne med å finne mange skoleelever og studenter med sommerjobb. De som fritt valgte å bli hjemme, fordelte seg med nokså små variasjoner på de ulike aldersgrupper.

Vi ser videre at de som var sysselsatt i primærnæringene, særlig holdt seg hjemme på grunn av arbeid, mens ansatte i forskjellige andre yrker oftere valgte selv å bli hjemme. En god del skoleelever og studenter holdt seg hjemme på grunn av arbeid og dårlig råd slik som vi antydte over, men mange var også hjemme fordi de valgte å la være å reise bort.

Tabell 33. Personer som ikke reiste på ferietur sommeren 1982 i grupper for inntekt/bostedsstrøk, etter årsak til at de ikke reiste bort. Prosent

	I alt	Årsak til ikke å reise bort på ferietur					Antall personer som svarte
		Valgte å være hjemme	Hadde ikke råd, måtte arbeide/studere	Var hjemme pga. egen/andres sykdom	Annet	Uopp-gitt	
ALLE	100	41	24	14	14	8	774
<u>Husholdningsinntekt</u>							
Under 60 000 kr	100	31	27	24	13	6	196
60 000 - 99 900 kr	100	43	25	12	14	7	211
100 000 - 149 900 "	100	43	22	9	16	10	140
150 000 kr og over	100	57	15	7	13	9	76
Uopp-gitt	100	33	28	15	18	6	151
<u>Bostedsstrøk</u>							
Oslo, Bergen og Trondheim	100	37	24	21	11	7	75
Tettsted i kommune med 20 000 innbyggere og mer	100	38	25	19	12	7	146
Tettsted i kommune med under 20 000 innbyggere	100	37	24	14	19	7	183
Spredtbygd strøk	100	42	24	11	15	8	370

Inntekt viser, som vi var inne på tidligere, at de med lavere inntekter snarere oppgav vanskeligheter som dårlig råd og sykdom enn fritt valg som årsak til å bli hjemme. For de med høy inntekt er forholdet motsatt. Det frie valg er for dem den dominerende årsaken, mens sykdom synes å bety lite.

Det ser imidlertid ikke ut til å være noen forskjell mellom de som er bosatt i tettbygde og spredtbygde strøk av landet når det gjelder årsak til at man er hjemme i sommerferien. Det å velge å la være å reise bort er kanskje noe viktigere for dem som var bosatt i spredtbygde strøk, mens egen/andres sykdom er viktigere jo mer tettbygde strøk man bor i.

Den konklusjonen vi kan trekke av disse to tabellene er at frie valg som årsak til å bli hjemme i sommerferien, oppgis av personer i alle aldre og uavhengig av om man er bosatt i tettbygd eller spredtbygd strøk.

Tabell 34 viser at for 46 prosent av de som ikke reiste bort, var det 1-2 år siden sist de hadde vært på sommerferie. Det var mer enn 4 år siden en tredjedel hadde vært på sommerferie.

Tabellen viser hvordan tiden fra siste sommerferie synes å være større for de selvstendige i primærnæringene enn for de andre. Kortest tid tilbake til siste sommerferie finner vi blant skoleelever og studenter. Den gruppen som oppgav lengst tid tilbake til siste sommerferie, var pensjonister og trygdede. Vi kjenner igjen mønsteret. Jordbruksbefolkningen reiser lite på sommerferie på grunn av arbeidet med jorda i sommermånedene. Pensjonister kommer seg heller ikke så mye på sommerferie, men for dem skyldes det ofte dårlig råd eller sykdom.

Tabell 34. Personer som ikke var på sommerferie 1982 i grupper for yrke/livsstilling, etter når de sist reiste på sommerferie. Prosent

	I alt	Reiste sist bort på sommerferie for			Uopp-gitt	Antall personer som svarte
		1-2 år siden	3-4 år siden	Mer enn 4 år siden		
ALLE	100	46	14	34	7	774
<u>Yrke/livsstilling</u>						
Selvstendige innen jordbruk, skogbruk og fiske	100	31	10	55	5	42
Andre selvstendige	100	44	19	25	13	32
Ansatte innen industri, bygg- og anlegg, gruvedrift	100	53	17	26	5	94
Andre ansatte	100	61	13	19	7	191
Skoleelever, studenter	100	69	9	9	13	45
Husarbeid i hjemmet	100	41	13	38	8	184
Pensjonister, trygdede	100	25	17	56	2	137
Andre	100	43	14	37	6	49

Tabell 35. Personer som ikke var på sommerferie 1982 i grupper for bostedsstrøk/inntekt/utdanning, etter når de sist reiste på sommerferie. Prosent

	I alt	Reiste sist bort på sommerferie for			Uopp-gitt	Antall personer som svarte
		1-2 år siden	3-4 år siden	Mer enn 4 år siden		
ALLE	100	46	14	34	7	774
<u>Type bostedstrøk</u>						
Oslo, Bergen, Trondheim	100	53	12	29	5	75
Tettsted i kommune med 20 000 innbyggere og mer	100	59	12	23	7	146
Tettsted i kommune med under 20 000 innbyggere	100	49	17	28	6	183
Spredtbygd strøk	100	37	14	42	7	370
<u>Inntekt</u>						
Under 60 000 kr	100	32	14	48	6	196
60 000 - 99 900 kr	100	51	12	30	7	211
100 000 - 149 900 "	100	49	16	26	9	140
150 000 kr og over	100	65	9	18	8	76
Uopp-gitt	100	41	17	35	7	151
<u>Utdanning</u>						
7- 9 års utdanning	100	34	16	46	5	341
10-12 " "	100	53	13	25	8	380
13 års utdanning og mer	100	75	7	16	2	44
Uopp-gitt	:	:	:	:	:	9

Tabell 35 bekrefter det inntrykk vi fikk ovenfor om at det å bli hjemme i sommerferien bl.a. er knyttet til svake ressurser. Inntekt gir en klar antydning om dette. Jo høyere husholdningsinntekten er, jo mindre var andelen som oppgav å ikke ha vært på sommerferie de siste 5 årene eller mer. Utdanning peker i samme retning. Jo høyere utdanningen er, jo større er sjansen for at en slipper å vente i 5 år eller mer på å få oppleve en sommerferietur.

SAMMENDRAG

Utgangspunktet for dette arbeidet er å se på årsakene til hvorfor folk velger som de gjør i forbindelse med feriereiser om sommeren, og om valgene fører til misnøye som i sin tur fører til nye valg. Vi vil også studere tidspunkt for planlegging av ferien og dessuten se på den gruppen som holder seg hjemme om sommeren.

I kapittel 1 forsøker vi å besvare spørsmålet om hvorfor folk velger som de gjør på feriereiser. Vi deler ferievalget inn i tre deler: Feriested, reisemåte og overnattingsmåte. For hver av disse tre sidene ved ferien drøfter vi årsakene til hvorfor folk valgte som de gjorde. Vi ser dessuten på om enkelte grupper av personer oppgav andre årsaker for sine valg enn andre grupper.

Det var fire hovedårsaker til valg av feriested som dominerte. 1) Ønsket om å besøke slekt og venner som særlig ble nevnt av de som ferierte innen Norge, og da spesielt ferieturer i Nord-Norge. 2) Vane, først og fremst oppgitt av personer med eget fritidshus i Norge. 3) Ønsket om å komme bort fra hverdagslivet var likeledes en viktig grunn for de som ferierer i Norge. 4) Ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv kom både fra personer som ferierte i Norge og i andre nordiske land, men mest fra de som hadde valgt utenom-nordiske reisemål.

Vi deler de ferierende inn etter hva slags ferietype de hadde valgt, og finner bl.a. at de som reiste på campingferie til andre nordiske land, var mer opptatt av varme, sol og badeliv enn de som ferierte på denne måten i Norge. Forholdsvis mange av de som reiste på campingferie innenlands, oppgav at årsaken til valg av reisemål var ønsket om å slippe bort fra hverdagslivet, kanskje som et brudd med dagliglivets trivialiteter.

De som hadde valgt å bo på hotell/pensjonat o.l. i sommerferien, oppgav også noe forskjellige motiver for valg av feriested. En stor andel (28 prosent) av de som bodde slik på ferietur i Norge oppgav at ønsket om å komme bort fra hverdagslivet hadde vært avgjørende for valg av Norge som feriested. 20 prosent av dem oppgav ønsket om å oppleve friluftsliv og natur. De som ferierte på denne måten i Sverige, Danmark eller Finland derimot, la hovedvekten på ønsket om å oppleve andre levemåter og at andre personer i husholdningen ville feriere på stedet. Vi antyder at barna her kunne ha spilt en rolle ved ferieturer til det barnevennlige Danmark. Vi fant i denne sammenheng også at familier med barn under 8 år oftere oppgav at årsaken til at de reiste til andre nordiske land, var fordi andre i husholdningen ville dit, enn familier uten barn eller med barn over 7 år. For de som bodde på hotell i land utenfor Norden (ikke sydenturer), er det ønsket om å oppleve andre levemåter som var det viktigste. De med pakketur til Syden oppgav først og fremst at det var ønsket om å oppleve varme, sol og badeliv som hadde lokket dem dit.

Vi finner en viss sammenheng mellom valg av feriested i Norge på grunn av vane (mange fritidshus-eiere) og inntekt. Det ser også ut til at jo høyere inntekt man har, jo mindre er interessen for å reise på besøk til slekt og venner innenlands, noe som vel må karakteriseres som et billig feriealternativ for mange. Interessen for å reise utenfor Norden for å besøke slekt og venner er på den annen side størst blant de med høy inntekt.

Bilen fortsetter å dominere som transportmiddel på ferieturer om sommeren med sine 67 prosent av all transport. Viktigste årsak til dette synes å være bilens fleksible egenskaper sammenlignet med kollektive transportformer. Uavhengighet ble da også nevnt som det overlegent viktigste motiv for valg av bil på ferieturer (60 prosent av alle som hadde brukt bil, oppgav denne årsaken). Bilens praktiske fortrinn dersom barn er med ble oppgitt av noen (20 prosent). Det samme ble økonomiske grunner (19 prosent). Det ser ut til at den uavhengighet som bilen gir, blir viktigere jo lenger vekk en reiser. Det samme gjelder økonomiske grunner for valg av bil. Barnefamilier oppfatter den uavhengigheten som bilen gir som viktigere ved valg av transportmiddel på ferieturer enn andre, uansett reiseavstand.

Kollektivtransport på ferieturer om sommeren ble først og fremst foretrukket fordi det var eneste alternativ på lengre reiser og på pakketurer. Mangel på eget kjøretøy og økonomiske grunner var mindre viktige årsaker til valg av kollektivtransport.

De viktigste årsaker til valg av overnattingsmåte var at den skulle være rimelig, at man ville besøke slekt og venner, vane/brukt den ofte før, ønsket om å bruke allerede anskaffet ferie-sted/campingutstyr og selskapsreise. Vi finner at økonomiske årsaker til valg av overnattingsmåte var spesielt viktig for de som reiste på campingferie, uansett reiseavstand.

I kapittel 2 ser vi på om folk hadde vært tilfreds med den ferietypen de hadde valgt. Med ferietype mener vi kombinasjonen reise-måte, overnattingsmåte og aktivitetstilbudet utendørs og innendørs på feriestedet.

Hovedinntrykket er at folk flest er godt fornøyd med den ferietypen de valgte. 93 prosent av de ferierende var tilfreds med reise-måten, 91 prosent med overnattingsmåten, 78 prosent med aktivitetstilbudet utendørs (11 prosent var enten uinteressert eller tilhørte gruppen "Vet ikke") og 72 prosent med aktivitetstilbudet innendørs (52 prosent av de ferierende er da holdt utenfor fordi spørsmålet ikke var aktuelt).

Den viktigste årsak til at noen var mellomfornøyd eller direkte misfornøyd med reise-måten, var komforten. Misnøyen øker med reiseavstand, men ser ikke ut til å være merkbart større for et transportmiddel enn for noe annet. Forholdene for barna har vært et irritasjonsmoment for enkelte, og rammer først og fremst togreiser innenlands og bil-transport på lengre reiser. Dårlig plass har også ført til misnøye, noe som særlig går ut over fly-transport på reiser til land utenfor Norden.

91 prosent av de ferierende var fornøyd med overnattingsmåten sommeren 1982. Generelt kan vi si at tilfredsheten med private overnattingsformer var noe større enn ved mer offentlige overnattingsformer. Spesielt tilfredse var de som bodde i egen/leiet/lånt fritidsbolig.

De viktigste årsakene til misnøye var dårlige sengeplasser/dårlig rom, mangelfullt service-tilbud og lavt renslighetsnivå. Alle tre årsaker rammer særlig offentlige overnattingsformer. Det er også en tendens til at misnøyen stiger med avstanden fra Norge.

For dem som bodde på hotell i land utenfor Norden, har vi en svak tendens til at de som ønsker en annen forpleiningsordning enn den de brukte sist (hel-pensjon/halv-pensjon osv.), ville ha foretrukket en friere stilling vis-a-vis hotellet når det gjelder måltider, neste gang de skal feriere på denne måten.

Tilfredsheten med utendørs- og innendørs aktivitetstilbud er naturlig nok mer knyttet til offentlige enn til private overnattingsformer. Misnøyen ser også i disse sammenhenger ut til å være større blant de som reiser langt (og gjerne overnatter på hotell) enn blant de som ferierte i Norge.

I kapittel 3 ser vi at den misnøyen som ble kartlagt i kapittel 2 bare i svært begrenset utstrekning fører til valg av en annen ferietype året etter. 72 prosent av de ferierende ville reise på samme ferie igjen. Og, ikke minst, 72 prosent av de som var misfornøyd eller mellomfornøyd med sommerferien i 1982 ønsket likevel å feriere på samme måte sommeren 1983! De som var misfornøyd med ferieturer i land utenfor Norden var mer innstilt på å feriere på en annen måte i 1983 enn de hadde gjort i 1982, enn de misfornøyd fra ferieturer innenlands. På samme måte var de som hadde overnattet offentlig og var misfornøyd med det, mer innstilt på å overnatte annerledes neste gang, enn de som var misfornøyd med privat overnatting.

Poenget er at selv om misnøyen med feriereiser til mer fjerntliggende land er noe større enn misnøyen med feriereiser innenlands, er ikke det nok til at andelen som reiser utenlands synker. Tvert imot, andelen nordmenn på ferietur til utlandet steg jevnt fra 12 prosent i 1970 til 35 prosent i 1982.

Kapittel 4 gir et bilde av når ulike grupper av ferierende planlegger ferieturen. Jo lenger ferien skal vare, jo tidligere planlegges den. Jo lenger vekk fra Norge en ønsker å reise, jo tidligere planlegges turen. Generelt bestemmer 15 prosent av de ferierende neste års sommerferie i løpet av det foregående år. 12 prosent ferierer på en bestemt måte hvert eneste år. 16 prosent bestemmer seg i løpet av vintermånedene, mens 22 prosent treffer avgjørelsen i perioden april-mai. Ikke mindre enn 34 prosent bestemmer seg så sent som samme sommer ferien finner sted. Unge mennesker ser ut til å bestemme seg noe senere enn eldre. Dette har sammenheng med at folk noe mer opp i årene ferierer mer fast hvert år enn de yngre. De som velger feriested for å slippe bort fra hverdagen bestemmer seg senere enn andre.

I kapittel 5 vil vi se at den gruppen som ble hjemme i sommerferien, i større grad enn de som reiser bort, består av eldre mennesker. Mange av dem er bosatt i spredtbygde strøk av landet, og er ofte knyttet til primærnæringene. Mange tilhører husholdninger med forholdsvis lav inntekt. Mange er dessuten hjemme av hensyn til arbeidet.

Det er noe over 40 prosent både av de som på fritt grunnlag velger å bli hjemme og av de som var hjemme ufrivillig av ulike årsaker. De resterende 20 prosent var hjemme av andre grunner, som ferie utenom sommersesongen o.l.

HVA KOSTER FOLKS FERIEREISER?

Ferieundersøkelsen inneholdt to spørsmål om folks utgifter i forbindelse med ferieturer. Det første gjaldt utgifter på lengste sommerferietur og det andre gjaldt utgifter til ferieturer gjennom hele året. Intervju-objektene ble i begge tilfelle bedt om å ta med utgifter til reise og opphold, eventuelt bensinutgifter, lommepenger, mat osv. Fordi man regnet med at det ville være vanskelig for intervjuobjektet å skille egne ferieutgifter fra utgiftene til andre medlemmer av husholdningen, skulle ferieutlegget til hele husholdningen oppgis.

Dette skaper imidlertid enkelte vansker. Vi er f.eks. da ikke istand til å anslå ferieutgiftene for ulike grupper fordelt på viktige kjennemerker som feriested, overnattingsmåte alder og yrke.

Et kjennemerke som vi er nødt til å bruke, til tross for disse vanskelighetene, er "antall ferietur-dager". Vi kan ikke snakke om utgifter til ferieturer uten å ta reisesens varighet i betraktning. "Antall ferieturdager" er varigheten av ferieturen til intervju-objektet. Dersom intervju-objektet bare var bortreist fem dager sommeren 1982, mens resten av husholdningen var borte i 21 dager, vil gjennomsnittsutgiftene i husholdningen (samlede utgifter delt på antall husholdningsmedlemmer) bli plassert under "5-6 dager" i tabellen. Vi kan bare håpe at disse misforholdene i virkeligheten betyr lite. Uansett må tallene tolkes med stor varsomhet.

Vi må også være oppmerksom på at intervju-objekter som selv ikke hadde vært på ferie heller ikke fikk spørsmålene om pengeforbruket på ferieturer. Dersom andre medlemmer av husholdningen hadde vært på ferie, blir ikke disse utgiftene registrert i undersøkelsen. Vi har altså kun registrert ferie-forbruket til husholdninger der intervjuobjektet selv hadde vært bortreist. De gjennomsnittstallene vi har beregnet i tabellene 36-39 er derfor trolig noe for lave. I tillegg til dette kommer muligheten for at intervju-objekter som selv reiste bort, kan ha glemt å ta med de utgiftene som andre medlemmer av husholdningen måtte ha hatt. Spørsmålet med formuleringen ".. de og deres familie.." var antakelig såpass klart formulert at en undervurdering av denne grunn er ubetydelig.

Et annet problem er at ferieundersøkelsen bygger på et tilfeldig utvalg av personer. Det er dermed en større sjanse for at personer i store husholdninger blir trukket ut enn personer fra små husholdninger som f.eks. enslige. Når vi så spør etter husholdningenes ferieforbruk, registrerer vi forbruket til husholdninger som gjennomsnittlig er større enn den norske gjennomsnittshusholdningen. Vi får et for høyt tall. Denne vansken kan vi bøte på ved å beregne utgiftene pr. person. Gjennomsnittshusholdningen i ferieundersøkelsen er på 3,22 personer. Ved å dividere husholdningsutgiftene til ferieturer med ca. 3,22 (dette gjennomsnittet varierer fra gruppe til gruppe ettersom vi splitter opp materialet) får vi ferieutgift pr. husholdningsmedlem.

Enda en vanske kan det være at folk har regnet sammen ulike utgifter. Noen har kanskje tatt hardt i og oppgitt fritidsklær, fiskeutstyr, renter og avdrag på fritidsbolig, o.l., mens andre har vært svært forsiktige og bare oppgitt mer-forbruket på ferieturen (differansen mellom totalkostnadene på ferietur og hva det ville kostet i alt å tilbringe et tilsvarende antall dager hjemme).

Til slutt presenterer vi fire tabeller med beregnede gjennomsnittstall for ferieforbruket. De to første tabellene gjelder ferieforbruket over et helt år, mens de to siste tabellene gjelder forbruket på den lengste ferieturen sommeren 1982.

Tabell 36. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. husholdning for ulike husholdninger på ferietur i 12-måneders-perioden 1. september 1981 til 31. august 1982 i grupper for antall ferieturdager¹⁾ og husholdningsstørrelse. Kroner

	Intervju-objektets antall ferieturdager ¹⁾					Gjennomsnitt	Antall personer som svarte
	5-6	7-13	14-20	21-27	28-		
HUSHOLDNINGSSTØRRELSE							
1 person	:	3 400	4 500	6 600	7 700	5 900	154
2 personer	2 500	3 600	7 400	7 700	10 100	6 900	409
3 "	3 000	3 900	7 200	8 700	10 300	7 200	376
4 "	2 700	4 300	7 400	9 500	11 700	8 000	438
5 "	3 600	5 500	8 700	9 300	11 100	8 200	208
6 "	:	:	:	:	:	7 300	74

1) Det antall ferieturdager en hel husholdning har hatt og det antall ferieturdager et enkelt medlem av husholdningen har hatt, er ikke alltid det samme. Dersom intervju-objektet var bortreist i bare 5 dager, mens resten av husholdningen var borte i 21 dager, vil gjennomsnittsutgiften til hele husholdningen bli plassert under "5-6" dager. Dette må vi gjøre fordi vi ikke kjenner varigheten av ferieturen til andre enn intervjuobjektet.

Tabell 37. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. person¹⁾ i husholdninger der ett eller flere husholdningsmedlemmer hadde vært på ferietur i 12-måneders-perioden 1. september 1981 til 31. august 1982 i grupper for intervju-objektets antall ferieturdager/landsdel/bostedsstrøk/husholdningsinntekt²⁾. Kroner

	Intervju-objektets antall ferieturdager ²⁾					Gjennomsnitt	Antall personer som svarte
	5-6	7-13	14-20	21-27	28-		
ALLE	900	1 300	2 300	2 600	3 400	2 300	1 664
Landsdel							
Østlandet	900	1 300	2 200	2 800	3 500	2 400	852
Agder/Rogaland	:	1 300	2 800	2 600	3 700	2 300	208
Vestlandet	900	1 500	2 400	2 500	3 500	2 300	304
Trøndelag	:	1 100	2 000	2 500	3 100	2 100	147
Nord-Norge	:	1 000	1 800	:	2 900	2 000	153
Bostedsstrøk							
Oslo, Bergen, Trondheim	:	1 300	2 600	2 800	3 800	2 900	372
Tettbygd i kommune med 20 000 innbyggere og mer	900	1 300	2 300	2 700	3 500	2 500	465
Tettbygd i kommune med under 20 000 innbyggere	800	1 500	2 200	2 300	3 200	2 200	420
Spredtbygd	800	1 100	1 900	2 700	2 900	1 700	407
Husholdningsinntekt							
Under 60 000 kr	:	1 100	2 100	:	3 400	3 000	194
60 000 - 99 000 kr	900	1 200	2 100	2 200	3 800	2 000	423
100 000 - 149 000 "	900	1 700	2 100	2 600	3 200	2 300	438
150 000 kr og over	1 100	1 500	2 700	3 000	3 500	2 800	392
Uoppgitt	:	900	2 100	2 400	3 300	1 900	217

1) I hver rubrikk i tabellen er gjennomsnittene beregnet ved at rubrikkens gjennomsnittlige husholdningsforbruk er dividert med rubrikkens gjennomsnittlige husholdningsstørrelse. 2) Se note 1, tabell 36.

Tabell 38. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. husholdning sommeren 1982 for ulike husholdninger på ferietur i grupper for ferieturdager og husholdningsstørrelse. Kroner

	Intervju-objektets antall ferieturdager ¹⁾					Gjennomsnitt	Antall personer som svarte
	5-6	7-13	14-20	21-27	28-		
HUSHOLDNINGSSTØRRELSE							
1 person	:	2 500	4 200	:	:	3 400	149
2 personer	2 100	3 000	5 500	4 500	6 300	4 000	380
3 "	2 400	2 700	5 800	4 600	5 800	4 000	364
4 "	2 000	3 300	6 100	6 600	8 800	4 900	430
5 "	1 800	3 500	5 900	6 700	:	4 500	208
6 "	:	3 300	:	:	:	4 000	72

1) Se note 1, tabell 36.

Tabell 39. Gjennomsnittlige ferieutgifter pr. person¹⁾ i husholdninger der ett eller flere husholdningsmedlemmer hadde vært på ferietur sommeren 1982 i grupper for intervju-objektets antall ferieturdager/landsdel/bostedsstrøk/husholdningsinntekt. Kroner

	Intervju-objektets antall ferieturdager ²⁾					Gjennomsnitt	Antall personer som svarte
	5-6	7-13	14-20	21-27	28-		
ALLE	600	900	1 800	1 700	2 200	1 300	1 608
<u>Landsdel</u>							
Østlandet	600	900	1 800	1 700	2 400	1 300	812
Agder/Rogaland	:	1 000	2 200	:	:	1 400	196
Vestlandet	600	1 100	1 600	1 800	:	1 300	305
Trøndelag	:	900	1 600	:	:	1 200	140
Nord-Norge	:	700	1 700	1 600	:	1 300	155
<u>Bostedsstrøk</u>							
Oslo, Bergen, Trondheim	:	1 100	2 000	1 800	2 600	1 700	361
Tettbygd i kommune med 20 000 innbyggere og mer	800	1 000	1 900	1 500	2 300	1 400	446
Tettbygd i kommune med under 20 000 innbyggere	600	900	1 700	1 700	2 100	1 300	421
Spredtbygd	500	800	1 400	1 500	:	900	380
<u>Husholdningsinntekt</u>							
Under 60 000 kr	:	800	1 800	:	:	1 200	185
60 000 - 99 000 kr	700	900	1 800	1 700	2 500	1 300	395
100 000 - 149 000 "	600	1 100	1 900	1 600	2 200	1 400	424
150 000 kr og over	800	1 000	1 900	1 800	2 000	1 500	378
Uoppgitt	400	700	1 400	1 300	:	1 000	226

1) For hver rubrikk i tabellen er gjennomsnittene beregnet ved at rubrikkens gjennomsnittlige husholdningsforbruk er dividert med rubrikkens gjennomsnittlige husholdningsstørrelse. 2) Se note 1, tabell 36.

Trykt 1984

- Nr. 84/1 Naturressurser og miljø 1983 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 100 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1993-0
- 84/2 Torstein Bye: Energisubstitusjon i næringssektorene i en makromodell Sidetall 47 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2042-4
- 84/3 Trygdedes inntekts- og boforhold 1980 Sidetall 89 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2040-8
- 84/4 Jon Åge Vestøl: Kommunale avfallsbehandlingsanlegg Miljøstandard Sidetall 78 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2062-9
- 84/5 Bjørg Moen: Bibliography of Population Studies in Norway Bibliografi over befolkningsstudier i Norge Sidetall 114 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2045-9
- 84/6 Grete Dahl: Folketrygden. Korttidsytelser og stønad ved yrkesskade Sidetall 26 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2069-6
- 84/7 Tiril Vogt: Social Indicators and Environmental Dimensions Sidetall 33 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2060-2
- 84/8 Otto Carlsen: Pasientstatistikk 1982 Statistikk fra Det økonomiske og medisinske informasjonssystem Sidetall 61 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2066-1
- 84/9 Herdis Thorén Amundsen: Statistiske metoder for analyse av samvariasjon i kategoriske data Sidetall 228 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2074-2
- 84/10 Audun Rosland: Vannkraftutbygging - Reguleringsinngrep - Virkninger på fisk Sidetall 127 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2102-1
- 84/11 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. årene 1970 - 1984 Sidetall 75 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2081-5
- 84/12 Arne Faye og Helge Herigstad: Friluftsliv i Norge 1970 - 1982 Sidetall 77 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2092-0
- 84/13 Jon Paschen Knudsen: Boligstandard Variasjoner innen og mellom byer Sidetall 66 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2088-2
- 84/14 Erling Siring og Emil Spjøtvoll: Regresjonsanalyse med et stort antall variable Sidetall 55 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2122-6
- 84/15 Sindre Børke: Folke- og bolig telling 1980 Dokumentasjon Sidetall 211 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2112-9
- 84/16 Stein Opdahl: Aleneforeldres levekår og tidsbruk Sidetall 188 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2127-7
- 84/17 Alette Schreiner og Tor Skoglund: Virkninger av oljevirkosomhet i Nord-Norge Sidetall 43 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2118-8
- 84/18 Morten Reymert: Import- og eksportlikninger i KVARTS Utledning, estimering og simulering med likninger for utenrikshandelen Sidetall 83 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2123-4
- 84/19 Børre Nordby: Valg av ferietype Sidetall 53 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2197-8
- 84/20 Arne Ljones: Energiundersøkelsen 1983 Om energibruk og energiøkonomisering i private husholdninger Sidetall 62 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2130-7
- 84/21 Johan Heldal: Kvalitetskontrollundersøkelsen for Folke- og bolig tellingen 1980 Sidetall 115 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2140-4
- 84/22 Sindre Børke: Tilleggsundersøkelsen til Folke- og bolig telling 1980 Om muligheter for å erstatte skjema med registeropplysninger i senere folke- og bolig tellinger Sidetall 61 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2136-6
- 84/23 Roar Bergan: MINK En finansiell ettermodell til MSG En MSG-rapport Sidetall 71 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2138-2
- 84/24 Yngvar Holm: Engrosomssetningsindeks Sidetall 18 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2141-2
- 84/25 Morten Jensen og Morten Reymert: Kvartalsmodellen KVARTS - modellbeskrivelse og teknisk dokumentasjon Sidetall 87 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2139-0

Trykt 1985

- 85/1 Naturressurser og miljø 1984 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for miljø, energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 94 Pris kr 30,00
ISBN 82-537-2133-1
- 85/2 Aktuelle skattetal 1984 Current Tax Data Sidetall 44 Pris kr 20,00
ISBN 82-537-2142-0
- 85/3 Eva Ivås og Gunnar Sollie: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1983
Sidetall 268 Pris kr 45,00 ISBN 82-537-2153-6
- 85/4 Lorents Lorentsen og Kjell Roland: Markedet for råolje Historisk utvikling.
Teorier og modeller. Prisprognoser Sidetall 58 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2145-5
- 85/5 Morten Reymert og Carl-Erik Schulz: Eksport og markedsstruktur Eksportutvikling
og markedsandeler for Norge og andre land 1963 - 77 Sidetall 149 Pris kr 30,00
ISBN 82-537-2155-2
- 85/6 Elisabeth Fadum, Katalin Nagy og Tiril Vogt: Referansearkiv for naturressurs- og
forurensningsdata: Emnekatalog for ferskvann Sidetall 313 Pris kr 50,00
ISBN 82-537-2159-5
- 85/7 Arne Rideng, Knut Ø. Sørensen og Kjetil Sørli: Modell for regionale
befolkningsframskrivninger Sidetall 71 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2162-5
- 85/8 Kjetil Sørli: MATAUK En modell for tilgang på arbeidskraft, revidert modell og
framskriving av arbeidsstyrken 1983 - 2000 Sidetall 81 Pris kr 25,00
ISBN 82-537-2163-3
- 85/9 Hilde Olsen, Morten Reymert og Pål Ulla: Det norske nasjonalregnskapet.
Dokumentasjonsnotat nr. 20 - Kvartalsvis nasjonalregnskap - Dokumentasjon av
beregningsopplegget Sidetall 97 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2167-6
- 85/11 Liv Argel: Avisenes bruk av statistikk Resultater fra en postundersøkelse i
oktober 1984 Sidetall 34 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2185-4
- 85/12 Anders Harildstad: Det norske nasjonalregnskapet Dokumentasjonsnotat nr. 19
Arbeidskraftregnskapet - Beregning av arbeidskraftforbruket i varehandel
Sidetall 45 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2186-2
- 85/13 Vidar Knudsen: En kvartalsmodell for boliginvesteringer estimert på norske data for
perioden 1966 - 1978 Sidetall 46 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2206-0
- 85/14 Hogne Steinbakk og Terje Wessel: Planrekneskap for Møre og Romsdal 1984 - 1995
Hovudresultat Sidetall 56 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2209-5

Pris kr 18,00

Publikasjonen utgis i kommisjon hos H. Aschehoug & Co. og
Universitetsforlaget, Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.

ISBN 82-537-2197-8
ISSN 0332-8422